

**MINISTARSTVO ZNANOSTI
I OBRAZOVANJA
REPUBLIKE HRVATSKE**

Modeli i preporuke za rad u uvjetima povezanima s COVID-19

Pedagoška/školska godina 2020./2021.

NELEKTROIRANA INAČICA

kolovoz 2020.

Predgovor

Poštovani ravnatelji¹, zadovoljstvo mi je što vas mogu pozdraviti na početku nove pedagoške i školske godine i zaželiti vam uspjeh u radu.

Na poseban način pozdravljam vas draga djeco i učenici, roditelji i skrbnici jer s vama i ove godine udružujemo brigu i odgovornost za zdravlje i budućnost ove zemlje.

Pozdravljam i drage odgojiteljice i odgajatelje, učitelje, nastavnike i stručne suradnike koji su, zajedno s ravnateljima, nositelji i promicatelji pozitivnih promjena te najzaslužniji da sustav odgoja i obrazovanja uspješno odolijeva svim izazovima te odlučno brodi nemirnim morima.

Učiti i odgajati djecu i učenike velika je obveza za koju treba puno ljubavi, žrtve i odricanja, stoga je vaš poziv jedan od najodgovornijih, ali i najplemenitijih. Vi djeci i učenicima otvarate životne vidike, poučavate ih novim znanjima, odgajate ih da postanu cjelovite osobe te budu uzorni građani, dobra djeca svojih roditelja i iskreni prijatelji.

Sustav odgoja i obrazovanja kamen je temeljac naše budućnosti i ključ izgradnje modernoga građanskog društva. Stoga je od iznimne važnosti da kao društvo ustrajemo zajedno u uspješnom odgoju i obrazovanju naše djece i učenika temeljenom na nacionalnim i europskim vrednotama te na svijesti o bogatstvu i jedinstvenosti svake osobe.

Budući da samo međusobnim uvažavanjem i ustrajnim radom, zalaganjem i povjerenjem možemo unaprijediti odgojno-obrazovni sustav, vjerujem da ćemo i ove pedagoške i školske godine uspješno surađivati spremno prihvaćajući i savladavajući nove izazove.

S vama dijelimo odgovornost za sve postavljene ciljeve, jer smo zajedno pokazali da predanošću ciljevima uspjeh neće izostati. Ministarstvo znanosti i obrazovanja zajedno s agencijama sustava i ove godine pružat će vam stručnu podršku, jer samo zajedničkim radom možemo stvarati uvjete za vrtić i školu koja uči i koja zna odgovoriti potrebama vremena u kojem živimo.

Iza nas je pedagoška i školska godina koju ćemo dugo pamtiti, a pred nama godina puna izazova. Prvi od njih početak je nove pedagoške i školske godine, organizacija rada te stvaranje uvjeta za kvalitetan rad ustanova.

U dokumentu kojeg vam predajemo predlažu se tri modela i nude preporuke za odgojno-obrazovni rad i izvođenje nastave u vrtićima i školama u uvjetima povezanim s epidemijom bolesti COVID-19. Cilj izrade preporuka je osiguravanje što sigurnih uvjeta izvođenja odgojno-obrazovnog rada uz uvažavanje specifičnosti obzirom na dob djece i učenika, kao i uvažavanje različitih uvjeta za rad u odgojno-obrazovnim ustanovama.

¹ Izrazi koji se u ovom dokumentu koriste za osobe u muškom i ženskom rodu su neutralni i odnose se na muške i na ženske osobe.

Preporuke se nadovezuju na dokument HZJZ-a *Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 vezano za rad predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola u školskoj godini 2020./2021.* od 24. kolovoza 2020. Njima se ukazuje na mjere koje je potrebno provoditi u svim vrtićima i školama. Riječ je o otvorenom dokumentu podložnom promjenama i poboljšanjima. Vjerujem da ćete ovdje naći odgovor na većinu pitanja. Ona koja ostanu otvorena rješavat ćemo kroz dijalog, međusobno uvažavanje i otvorenu komunikaciju.

Bez obzira koji će od modela i u kojem trenutku biti aktiviran, nužno je dosljedno provođenje svih mjera i preporuka za rad. Time štitimo vlastito zdravlje, a neizravno i zdravlje svojih obitelji i građana Republike Hrvatske.

Budimo svjesni promjena koje ćemo vidjeti u vrtiću i školi te na njih ne gledati kao prepreke već kao izazov. Poštujmo upute i mjere vezane za poštivanje fizičkog kontakta, dezinfekciju ruku, nošenje maski, jer svako od nas ima važnu ulogu u očuvanju sebe i zajednice zdravima. Važno je da sebi i drugima osvijestimo kako je uloga svakog od nas nezamjenjiva.

Neka nas u našim zadacima nadahnjuju pozitivne strane povratka u vrtić i školu (kao što su susreti s prijateljima, igra, učenje i stjecanje novog znanja), kao i saznanje da su vrtićko i školsko okruženje prirodno okruženje ključno za razvoj i osobni integritet djece i učenika u kojem se oni osjećaju najbolje.

Uz sinergiju i zajedništvo učinimo naš odgojno-obrazovni sustav zdravim, sigurnim i snažnim. Budimo i ostanimo odgovorni.

U tom ozračju svima nama želim poticajno okruženje te uspješnu novu pedagošku i školsku godinu.

prof. dr. sc. Radovan Fuchs

ministar znanosti i obrazovanja

SADRŽAJ

Predgovor	2
Uvod	5
Prvi dio.....	8
Modeli i preporuke za odgojno-obrazovni rad	9
Tri modela.....	10
Polazište dokumenta.....	12
Modeli rada u pedagoškoj godini 2020./2021.	13
Modeli rada u školskoj godini 2020./2021.	14
MODEL A – NASTAVA U ŠKOLI	16
MODEL B - MJEŠOVITI OBLIK NASTAVE.....	16
MODEL C – NASTAVA NA DALJINU	18
Drugi dio	19
Preporuke za rad u pedagoškoj/školskoj godini	20
Planiranje početka pedagoške/nastavne godine.....	23
OBVEZE I MOGUĆNOSTI OSNIVAČA.....	23
OBVEZE I MOGUĆNOSTI RAVNATELJA USTANOVA	26
Prijevoz djece i učenika	31
Ulaz u odgojno-obrazovnu ustanovu	32
Prostorni uvjeti i odgojno-obrazovni rad.....	34
Prehrana u dječjim vrtićima i školama.....	38
Prvi dan/i u ustanovi.....	39
PRVI DAN ZA DJECU RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	39
PRVI DAN ZA UČENIKE I. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE	39
PRVI DAN ZA UČENIKE OSTALIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE I SREDNJIH ŠKOLA.....	40
Dnevna i tjedna organizacija rada – raspored sati.....	41
Treći dio	44
Planiranje, provedba i vrednovanje nastave u pedagoškoj i školskoj godini	45
PLANIRANJE, PROVEDBA I VREDNOVANJE.....	45
NASTAVA NA DALJINU.....	48
Dokumenti za pedagošku/školsku godinu 2020./2021.	49
DOKUMENTI U VRTIĆIMA	49
DOKUMENTI U ŠKOLAMA	50
Zaduženja učitelja i nastavnika u školskim ustanovama.....	53
Preporuke za roditelje.....	54
Četvrti dio	56
Podrška u radu vrtićima i školama	57
MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA	57
AGENCIJA ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE.....	59
AGENCIJA ZA STRUKOVNO OBRAZOVANJE I OBRAZOVANJE ODRASLIH	60
NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA	62
CARNET	64
AGENCIJA ZA MOBILNOST I EU PROGRAME	67
Završna riječ	69

Uvod

U ovom dokumentu predlažu se modeli i nude preporuke za odgojno-obrazovni rad i izvođenje nastave u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj u pedagoškoj/školskoj godini 2020./2021. u uvjetima povezanim s COVID-19. Dokument je logički slijed događaja i dokumenata vezanih za sustav odgoja i obrazovanja nastalih u proteklome razdoblju u uvjetima povezanim s COVID-19, a na koje ovdje ukazujemo.

Odluku o proglašenju opasnosti od epidemije zarazne bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 za cijelo područje Republike Hrvatske ministar zdravstva donio je 4. ožujka 2020. godine (klasa: 011-02/20-01/143, urbroj: 534-02-01-2/6-20-01). Navedena bolest je 10. ožujka 2020. godine stavljena na [Listu zaraznih bolesti](#) čije je sprječavanje i suzbijanje od interesa za Republiku Hrvatsku. Ministar zdravstva proglasio je 11. ožujka 2020. godine epidemiju bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2. Svjetska zdravstvena organizacija je 11. ožujka 2020. godine proglasila pandemiju COVID-19.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 13. ožujka 2020. *Odluku o obustavi izvođenja nastave u visokim učilištima, srednjim i osnovnim školama te redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja i uspostavi nastave na daljinu*, klasa: 022-03/20-04/92, urbroj: 50301-27/04-20-1 (»Narodne novine«, br. [29/20](#) i [32/20](#)). Odlukom se, u uvjetima proglašene epidemije na području Republike Hrvatske, obustavlja izvođenje nastave u visokim učilištima, srednjim i osnovnim školama, kao i redovni rad vezan uz prijam djece u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja te zadužuje Ministarstvo znanosti i obrazovanja (dalje u tekstu: Ministarstvo) za koordinaciju poslova i dinamiku uspostave nastave na daljinu.

Ministarstvo je, zajedno s agencijama sustava (CARNet, SRCE, AZOO, ASOO, AMPEU, NCVVO), razvilo koncept nastave na daljinu.

Budući da učenici razredne nastave u toj dobi nisu spremni samostalno koristiti digitalne alate Ministarstvo je u suradnji s javnom televizijom (HRT) za najmlađe učenike uspostavilo nastavu na daljinu (Škola na Trećem). Za starije učenike (od V. razreda osnovne škole nadalje) izrađene su 15-minutne videolekcije, koje su se prikazivale prema nacionalnom rasporedu. Za maturante su izrađene videolekcije te raznovrsni digitalni sadržaji koje su ih pripremale za ispite državne mature. Učenicima predmetne nastave osigurana je oprema i pristup internetu. Tehničku je podršku školama pružao [CARNet](#).

Vezano za provedbu nastave na daljinu Ministarstvo je izradilo uputu za škole ([Uputa svim osnovnim i srednjim školama vezane uz nastavak organizacije nastave na daljinu](#) i [Smjernice komunikacijske tehnologije](#)) s ciljem uspostave komunikacijskih kanala te korištenja sadržaja sukladno dobi učenika.

Ravnatelji su bili okupljeni u virtualnoj učionici putem koje su dobivali potrebne informacije. Na razini škole svaka je škola otvorila virtualnu zbornicu u koju su uključeni svi učitelji i stručni

suradnici škole. Za svaki razred otvoren je virtualni razred u kojem su svi učenici i njihovi nastavnici.

Osnovno načelo nastave na daljinu bilo je to da sadržaj i učenje trebaju biti dostupni svim učenicima. Da bi provedba nastave na daljinu funkcionirala, svaki je učenik trebao imati pristup internetu i uređaj kod kuće. S obzirom na to da mnogi učenici zbog socioekonomski nepovoljnog položaja nisu imali pristup internetu kod kuće, teleoperateri su se uključili i osigurali SIM kartice i besplatan pristup digitalnim obrazovnim sadržajima. Učenicima je podijeljeno više od 90 000 tableta, a za nastavnike je nabavljeno 26 000 računala.

U međuvremenu se epidemiološka situacija bitno poboljšala te je Vlada Republike Hrvatske 7. svibnja 2020. godine donijela *Odluku o načinu izvođenja nastave u osnovnim i srednjim školama kao i na visokim učilištima te obavljanju redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja*, klasa: 022-03/20-04/182, urbroj: 50301-27/04-20-1, (»Narodne novine«, br. [55/20](#)) kojom se, u uvjetima proglašene epidemije na području Republike Hrvatske, uređuje način izvođenja nastave u osnovnim i srednjim školama te na visokim učilištima, kao i obavljanje redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja.

Prema navedenoj odluci, za učenike od I. do IV. razreda osnovne škole nastava se trebala provoditi dijelom kao oblik nastave koju učenici pohađaju u školi, a dijelom kao nastava na daljinu, a za učenike od V. do VIII. razreda osnovne škole i učenike srednjih škola, nastava se i dalje nastavila organizirati kao nastava na daljinu. U predškolskim ustanovama redovni se rad trebao nastaviti uz pridržavanje Uputa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: HZJZ), od 29. travnja 2020. godine, za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 za ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolske ustanove u kojima je osigurana mogućnost zbrinjavanja djece rane i predškolske dobi te učenika koji pohađaju razrednu nastavu.

U skladu s odlukom Vlade završetak nastavne godine odvijao se na sljedeći način:

Učenici razredne nastave vratili su se u školu sredinom svibnja, a učenici viših razreda osnovnih škola nastavili su s modelom učenja na daljinu. Primijenjen je mješoviti model nastave u kojoj je kombinirana nastava na daljinu s nastavom u učionicama u školama. S 5. lipnjem 2020. prestala je s prikazivanjem Škola na Trećem, ali su se i dalje mogli koristiti pripremljeni digitalni materijali.

Ministarstvo je izradilo nove [Preporuke za organizaciju rada u razrednoj nastavi i upute za vrednovanje i ocjenjivanje](#) kao i [Preporuke za rad s djecom rane i predškolske dobi u dječjim vrtićima](#).

Većina učenika srednjih škola školsku je godinu završila korištenjem modela učenja na daljinu, osim učenika koji su praktične vježbe, završne i razlikovne ispite te popravne ispite trebali pohađati u školi. Omogućeno je i održavanje stručne prakse kod poslodavaca gdje god su to epidemiološke preporuke dozvoljavale. U školama je organizirana i dodatna nastava za učenike koji su trebali ispraviti negativne ocjene, a u skladu s Uredbom Vlade RH (»Narodne novine«, br. [64/20](#)) kojom se omogućuje lakši prijelaz u viši razred ranjivim skupinama učenika. Državna matura održala se u

lipnju i početkom srpnja (od 8. lipnja do 2. srpnja) u dva bloka: obavezni predmeti i izborni predmeti.

Budući da je razrada i donošenje modela nastave na daljinu, kao aktivnost, predviđena u Nacionalnom planu reformi Vlade Republike Hrvatske za 2020. godinu, Ministarstvo je pripremio i 3. srpnja donijelo [Akcijski plan za provedbu nastave na daljinu](#) (klasa: 602-01/20-01/00395, urbroj 533-01-20-0001) koji bi se, ukoliko epidemiološka situacija bude zahtijevala provedbu nekog oblika nastave na daljinu, trebao primjenjivati u školskoj godini 2020./2021.

Budući da je u srpnju bilo teško predvidjeti što će se u rujnu događati s epidemiološkom situacijom te kakva će situacija s epidemijom COVID-19 biti na početku i tijekom pedagoške i školske godine 2020./2021. Akcijski je plan uzeo u obzir tri scenarija: (1) redovita nastava u školi (nastavu pretežito „uživo“), (2) mješoviti model nastave i (3) nastavu pretežito na daljinu. U Akcijskom planu naglasak je stavljen na razradu modela nastave na daljinu.

Prema prvom scenariju svi se učenici s početkom nove školske godine vraćaju u školu i većinu vremena provode u školi. Navedeni model po potrebi uključuje određena razdoblja u kojima će nastava provoditi prema modelu učenja na daljinu zato što je to u realnim uvjetima pogodno ili nužno ukoliko se nakratko pogorša epidemiološka situacija. Nadalje, za pojedine skupine učenika koje zbog bolesti ili drugih obaveza izostaju s nastave može se organizirati nastava na daljinu.

Prema drugom scenariju nastava se dijelom provodi u školama, a dijelom kod kuće uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije. Za taj je scenarij nužno da svi učenici imaju pristup digitalnim materijalima i virtualnom okruženju za učenje i poučavanje, jer to omogućava fleksibilni pristup odlučivanju o tome koji će razredi ili grupe učenika, boraviti u školama. Kao primjer primjene mješovitoga modela nastave u Akcijskom su planu navedene dvije inačice dokumenta *Preporuke za organizaciju rada u razrednoj nastavi i upute za vrednovanje i ocjenjivanje* - [prva](#) koja je vrijedila za prva dva tjedna povratka učenika razredne nastave u škole u vrlo strogom epidemiološkom okviru od 11. svibnja do 25. svibnja, te [druga](#) koja je vrijedila od 25. svibnja 2020.

Treći scenarij podrazumijeva da školska godina 2020./2021. započinje korištenjem modela učenja na daljinu s početkom nastavne godine, kao i to da će se tijekom godine veći dio nastave izvoditi prema modelu nastave na daljinu. Predlaže se da se u tom scenariju koriste pristupi opisani u [Smjernicama osnovnim i srednjim školama vezanim uz organizaciju nastave na daljinu uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije](#) te pripadajućim [Preporuka o organizaciji radnog dana učenika i uputama za vrednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu](#). Predlaže se i revizija, prilagodba i dopuna Smjernica i Preporuka, s obzirom na bogato iskustvo obrazovnih institucija u sustavu odgoja i obrazovanja, ali prije svega nastavnika, učenika i roditelja s online nastavom. Uz to, ukazano je i na potrebu prilagodbe opterećenja učenika svih dobi te vođenje učenika u online okruženju, kao i to da bi navedene Preporuke i Smjernice bilo potrebno dopuniti novim konkretnim dobrim primjerima iz prakse.

Prvi dio

Modeli i preporuke za odgojno-obrazovni rad

Ovaj dokument razmatra modele izvođenja odgojno-obrazovnog rada u vrtićima i školama te odgojno-obrazovnim radnicima u ocrtu nudi preporuke za rad. U dijelu vezanom za nastavu na daljinu dokument se naslanja na [Akcijski plan za provedbu nastave na daljinu](#) na način da se prijedlozi i pozitivna iskustva te rješenja vezana za takav oblik nastave smatraju njegovim sastavnim dijelom, te će se ista kroz praksu unaprijeđivati i poboljšavati.

Jednako tako, ovaj se dokument naslanja i na sva druga dosadašnja pozitivna iskustva i rješenja, kao i dokumente posebice one nastale u razdoblju od ožujka 2020. do danas. Pri tome prvenstveno mislimo na upute HZJZ-a vezane za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 u odgojno-obrazovnim ustanovama od kojih izdvajamo:

1. [Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 za ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolske ustanove u kojima je osigurana mogućnost zbrinjavanja djece rane i predškolske dobi te učenika koji pohađaju razrednu nastavu](#) od 29. travnja 2020.
2. [Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 vezano za rad predškolskih ustanova i razrednu nastavu od 1. do 4. razreda te posebne razredne odjele i rad s djecom s teškoćama](#) koja imaju pomoćnika u nastavi, 20. i 29. svibnja 2020.
3. [Upute za provedbu praktičnih vježbi, dopunske nastave, popravnih i razlikovnih ispita u srednjim školama te obrana završnog rada u srednjim strukovnim školama](#) od 13. svibnja 2020.

Na poseban način ovaj se dokument naslanja na mjere koje je predložila [Radna skupina](#) imenovana 7. kolovoza 2020. (klasa: 023-03/20-06/00054, urbroj: 533-05-20-0002), a koje su razrađene u dokumentu HZJZ-a:

4. [Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 vezano za rad predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola u školskoj godini 2020./2021.](#) (dalje u tekstu: Upute) od 24. kolovoza 2020.

[Upute](#) od 24. kolovoza prethode ovom dokumentu i smatraju se njegovim sastavnim dijelom. U Uputama je naglasak stavljen na zdravstveno-epidemiološku komponentu, a u Preporukama na odgojno-obrazovno (pedagošku). Riječ je, dakle, o komplementarnim dokumentima koji se međusobno nadopunjuju. Tamo gdje nismo smatrali potrebnim tumačiti tekst iz [Uputa](#), u Preporukama nismo to ni činili. Stoga, je za cjelovitost informacija nužno upoznati se sa sadržajem obaju dokumenata. Ako i nakon toga određena pitanja ostanu i dalje otvorena, rješavat ćemo ih suradnjom kroz dijalog, međusobno uvažavanje i otvorenu komunikaciju.

Specifičnosti vezane uz rad ustanova koje provode posebne programe za učenike s teškoćama u razvoju, i dodatna pitanja koja iz njih proizlaze, Ministarstvo će rješavati kroz neposrednu komunikaciju s navedenim ustanovama u suradnji Agencijom za odgoj i obrazovanje.

Tri modela

U ovom se dokumentu predlažu tri modela odgojno-obrazovnog rada u vrtićima i školama u uvjetima povezanim s COVID-19. To su: odgojno-obrazovni rad i nastava u ustanovi, mješoviti oblik odgojno-obrazovnog rada/nastave (dio u ustanovi dio na daljinu) i odgojno-obrazovni rad i nastava na daljinu. Riječ je o fleksibilnim modelima koji se na lokalnoj razini mogu mijenjati ili dopunjavati u skladu s epidemiološkom slikom i novim nalazima o širenju SARS-CoV-2 infekcije i bolesti COVID-19.

Bez obzira koji će od modela i u kojem trenutku biti aktiviran, svim odgojno-obrazovnim ustanovama preporučujemo dosljedno provođenje mjera i preporuka za rad predloženih u ovom dokumentu kao i u [Uputama](#). Mjere koje su predložene u [Uputama](#), u tablici 1. prikazane su prema predloženim modelima organiziranja odgojno-obrazovnog rada/nastave.

Tablica 1: Predviđene mjere za sprječavanje širenja infekcije SARS-CoV-2 prema pojedinim modelima organiziranja odgojno-obrazovnog rada/nastave

Mjera	Model A	Model B	Model C
upoznavanje s uputama	+	+	+
fizički razmak	+	+	/
higijena ruku	+	+	/
dezinfekcija ruku	+	+	/
organizacija rada s djecom/učenicima			
• uključiti svu djecu/učenike	+	+	+
• svaka odgojno-obrazovna skupina/razredni odjel boravi u jednoj prostoriji	+	+	/
• izvođenje odgojno-obrazovnog rada/nastave u dvosatu/trosatu, kumulativno ili izvođenjem nastave u jednom tjednu ili u dva tjedna	- DV + škole	- DV + škole	- DV + škole
• za škole koje su do sada radile u jednoj smjeni, rad u dvije smjene	+	+	/
• čišćenje prostorija na početku ili na kraju svake smjene	+	+	/
• smjenska nastava za učenike od 5. do 8. razreda te za srednjoškolce	+	+	+
• organizacija nastave na način da ne počinje/završava u isto vrijeme	+	+	+
• formiranje manjih skupina (npr. razdvajanje odgojno-obrazovne skupine i razrednog odjeljenja na dvije grupe)	- DV - 1-4 OŠ + 5-8 OŠ + SŠ	- DV - 1-4 OŠ + 5-8 OŠ + SŠ	- DV - 1-4 OŠ + 5-8 OŠ + SŠ
• organizacija odmora u različito vrijeme	+	+	/
• izbjegavanje fizičkoga kontakta djece i učenika iz različitih odgojno-obrazovnih skupina/razrednih odjela	+	+	/
• zajedničke prostorije			/
- prolazak svesti na minimum	+	+	/
- osigurati da nema kontakta između skupina/grupa	+	+	/
- prilikom prolaska ne dodirivati površine ili predmete	+	+	/
- unaprijed utvrditi/označiti rutu kretanja	+	+	/
- kroz hodnike organizirati kretanje u jednom smjeru ili označiti put kretanja	+	+	/
• provođenje što je moguće više vremena na otvorenom	+	+	/

• djeca/učenici sjede jedan iza drugoga ili jedan pored drugoga	- DV + škole	- DV + škole	/
• pregrade na stolovima	- DV + škole	- DV + škole	/
organizacija prostora			
• odvojenost prostorija u kojima borave skupine	+	+	/
• organizacija prehrane u prostoriji u kojoj borave djeca/učenici	+	+	/
• hrana unaprijed podijeljena u porcije ili pakirane obroke	+	+	/
• organizacija prehrane u blagovaonici	+	+	/
• boravak u blagovaonici, sportskoj dvorani, knjižnici i drugim zajedničkim prostorijama organiziran po skupinama (održavanje propisanoga razmaka)	+	+	/
• izbjegavanje ulaska neovlaštenog osoblja u ustanovu	+	+	/
• organizacija korištenja sanitarnih čvorova	+	+	/
djelatnici s kroničnim bolestima			
• djelatnicima s kroničnim bolestima preporučuje se nošenje maske	+	+	/
• izrazito vulnerabilne osobe ne smiju boraviti u ustanovi temeljem odobrenja liječnik primarne zdravstvene zaštite ili liječnika obiteljske medicine	+	+	/
• osobe s većinom kroničnih bolesti mogu raditi u ustanovi	+	+	/
ulazak i izlazak iz ustanove			
• ustanova vodi evidenciju ulaska/izlaska	+	+	/
• održavanje razmak od najmanje 1,5 m prilikom ulaska/izlaska iz ustanove	+	+	/
• zabranjeni svi posjeti ustanovi	+	+	/
djeca i učenici ne dijele svoj pribor i stvari s drugom djecom/učenicama	+	+	/
moгуćnost ulaska roditelja u dječje vrtiće (za vrijeme prilagodbe), školu (I. razred OŠ) kao i roditelja djece s teškoćama u razvoju	+	+	/
postupanje djece po ulasku u vrtić ili školu	+	+	/
organizacija rada ustanove	+	+	/
osiguravanje prostorije za dijete/učenika narušenog zdravstvenog stanja	+	+	/
ulazak i dostava u ustanovu	+	+	/
spremačice	+	+	/
provjetravanje prostorija	+	+	/
čišćenje prostora	+	+	/
posebna radna obuća	+	+	/
maske za lice*	- DV - 1-4 OŠ + 5-8 OŠ + SŠ	- DV - 1-4 OŠ + 5-8 OŠ + SŠ	/
rukavice	-	-	/
mjerjenje temperature i praćenje pojave simptoma	+	+	/
djelatnici			
• dnevno mjerenje temperature	+	+	/
• evidencijska knjiga	+	+	/
• postupanje s febrilnim djelatnikom, odnosno osobama s drugim simptomima zarazne bolesti	+	+	/
putovanje u školu javnim ili organiziranim prijevozom	+	+	/
pridržavanje mjera propisanih za javni prijevoz	+	+	/
organizacija odgojno-obrazovnog rada/nastave na način da sva djeca/učenici ne dolaze u isto vrijeme u školu	+	+	/
povećanje frekvencije reda vožnje	+	+	/
djeca/učenici			
• dodirivanje lica (ne/dodirivanje usta, nosa, očiju i lica)	+	+	/
• kihanje i kašljanje (prekrivanje usta i nosa)	+	+	/
• pribor za jelo (izbjegavanje dijeljenja)	+	+	/
didaktička oprema i igračke (redovito pranje i dezinfekcija)	+	+	/
tjelesne aktivnosti i glazbena kultura	+	+	/
nastava tjelesne i zdravstvene kulture u dvorani/na otvorenom	+	+	/
upotreba vanjskog prostora	+	+	/
odjeli, skupine ne smiju se spajati na nastavi TZK, u svlačionici i u dvorani	+	+	/

edukacija i informiranje			
poster (kao podsjetnici), video materijali i edukacije za učenike i djelatnike	+	+	/
postavljanje informativnih postera na ključnim mjestima koji služe kao podsjetnici o higijenskim protokolima	+	+	/

LEGENDA: / Nije relevantno, + Predviđena mjera, - Nije predviđena mjera

* Samo ukoliko nije moguće poštivati razmak propisan [Uputama](#).

Poštivanjem navedenih mjera štitimo zdravlje djece/učenika, odgojno-obrazovnih radnika i svih zaposlenika u odgojno-obrazovnoj ustanovi, a neizravno i zdravlje svojih obitelji i građana Republike Hrvatske. Stoga je iznimno važno poštivati navedene mjere, držati se uputa vezanih za dolazak, ulazak i izlazak iz ustanove, kretanje po ustanovi, raspored i organizaciju rada u ustanovi, odgojno-obrazovnoj skupini i razrednom odjelu, kao i u blagovaonici te u sanitarnim čvorovima.

Naš primarni cilj je organizacija odgojno-obrazovnoga rada/nastave u ustanovi licem u lice iz razloga što takav oblik rada u odnosu na druge oblike ima veliku prednost i najprimjereniji je za djecu i učenike. Takav oblik rada djeci i učenicima pruža bolje prilike za mentalno zdravlje i cjelovit razvoj u odgojno-obrazovnom smislu. To se posebno odnosi na djecu u vrtićima i mlađe učenike u osnovnoj školi kod kojih je nužna podrška u mnogim aspektima, što uključuje emocionalne i socijalne vještine, razvoj vještina pisanja, čitanja, računanja i sl.

Polazište dokumenta

Osnovno polazište ovog dokumenta je:

- dječji vrtić i škola ima ključnu ulogu u odgoju i obrazovanju, a ozračje u tim ustanovama nezamjenjivo u oblikovanu jedinstvene i cjelovite osobe
- sustav odgoja i obrazovanja je kamen temeljac i generator ljudskih potencijala ključan za razvoj društva, gospodarstva, te osobni razvoj svakog građanina.

S tim načelima, čvrsto smo usmjereni na:

- sustavan odgoj i obrazovanje kao javno dobro usklađeno s najvišim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima
- harmoničan i cjelovit razvoj djece i učenika
- strukovno i profesionalno obrazovanje koje se temelji na visokoj kvaliteti standarda zanimanja i kvalifikacija izrađenih prema načelima konkurentnosti i inovativnosti uz permanentno korištenje novih znanstvenih spoznaja, adekvatno korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija te razvoj digitalnih tehnologija.

Naša načela su:

- skladno i smisleno povezivanje svih odgojno-obrazovnih razina
- jednakost odgojno-obrazovnih mogućnosti za djecu i učenike
- znanstveno utemeljen odgoj i obrazovanje

- kompetentnost i vrsnoća nositelja odgojno-obrazovne djelatnosti i odgojno-obrazovnog menadžmenta
- kvaliteta poučavanja i vanjsko vrednovanje
- pedagoški i školski pluralizam
- visoka profesionalna etika
- kultura uključenosti
- europska dimenzija obrazovanja
- podijeljena odgovornost.

Modeli rada u pedagoškoj godini 2020./2021.

Za djecu rane i predškolske dobi nije moguće izvođenje odgojno-obrazovnoga rada na daljinu na način kao s učenicima. Ipak je, zahvaljujući trudu ravnatelja, odgojitelja i stručnih suradnika tijekom protekloga razdoblja uz puno truda uspostavljena dvosmjerna komunikaciju s roditeljima te im pružana potpora i stručnu pomoć za rad s njihovom djecom kod kuće. Odgojitelji su kontinuirano pratili izvođenje aktivnosti, roditelja i djece, a dječji radovi objavljeni su i na mrežnim stranicama dječjih vrtića.

Odgojitelji i stručni suradnici međusobno su razmjenjivali iskustva i materijale, a udruge koje okupljaju odgojitelje i stručne suradnike uvelike su im pružale pomoć i potporu.

Tijekom svibnja 2020. godine, većina djece rane i predškolske dobi vratila se u dječje vrtiće te se rad, uz uvažavanje epidemioloških mjera, mogao nastaviti u skladu s planiranim, ali bit će i djece koja će se tek s početkom nove pedagoške godine vratiti u dječji vrtić kao i one koja tek kreću u vrtić. Zbog toga se preporučuje odgojiteljima i stručnim suradnicima da pomoću dostupnih istraživanja i stručnih članaka ili drugih izvora prouče preporuke za rad s djecom koja se nakon epidemije COVID-19 vraćaju u dječji vrtić.

U pedagoškoj godini 2020./2021. nije planirano potpuno zatvaranje svih dječjih vrtića u Republici Hrvatskoj, a u slučaju preporuke epidemiologa moguće je:

- a) prekidanje rada jedne ili više odgojno-obrazovnih skupina u slučaju da se utvrdi zaraza COVID-19 kod jednog ili više djece ili kod odgojitelja određene skupine
- b) zatvaranje jednog ili više dječjih vrtića u gradu, općini ili županiji.

Za djecu rane i predškolske dobi odgojno-obrazovni rad u pedagoškoj godini 2020./2021. može se, ovisno o epidemiološkoj situaciji, izvoditi:

- a. **u dječjem vrtiću za svu djecu**
- b. prema **mješovitim modelom** - za djecu odgojno-obrazovne skupine koja nisu u izolaciji izvodi se odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću, a u slučaju iznimne situacije, i temeljem preporuke nadležne epidemiološke službe, dvosmjernom komunikacijom s roditeljima čija djecu ne mogu u dječji vrtić ili su u samoizolaciji. Komunikacija se može ostvarivati i uživo, a roditeljima se mogu dostavljati i radni materijali koji će im pomoći u radu s djetetom kod kuće.
- c. **na daljinu uživo**, odnosno dvosmjernom **komunikacijom s roditeljima** u slučaju iznimne situacije i temeljem preporuke nadležne epidemiološke službe. Komunikacija se može ostvarivati uživo, a roditeljima se mogu dostavljati i radni materijali koji će roditelju pomoći u radu s djetetom koja ne mogu u dječji vrtić ili su u samoizolaciji.

Iznimno je moguć odgojno-obrazovni **rad na daljinu s djecom uključenom u programe predškole u dječjem vrtiću ili pri školi** i to samo u slučaju da se utvrdi nemogućnost realizacije predviđenog programa do kraja svibnja 2021. godine.

Komunikacija uživo omogućuje kontakt licem u lice te se preporučuje u svim komunikacijama s djecom uz uvjet da su u nju uključeni i roditelji/skrbnici.

I djeca rane i predškolske dobi imaju svoju dnevni raspored te je za djecu koja ne mogu u vrtić ili su u samoizolaciji važno načiniti raspored za predvidljive aktivnosti kako bi se postigla jasna struktura dana.

Stoga bi odgojitelji, stručni suradnici i roditelji djece rane i predškolske dobi trebali dogovoriti točan raspored komunikacije s djetetom ili više djece i to isključivo u vremenu kada bi dijete trebalo biti uključeno u odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću. Vrijeme komunikacije s djecom i roditeljem uživo može se prilagođavati dobi djeteta, aktivnostima u koje dijete može biti uključeno te drugim specifičnim potrebama i mogućnostima.

Modeli rada u školskoj godini 2020./2021.

Za provedbu nastave u školskog godini 2020./2021. planiraju se tri modela (vidjeti tablicu 2). To su: (1) Model A: nastava u školi, (2) Model B: mješoviti oblik nastave (dijelom u školi dijelom na daljinu), (3) Model C: nastava na daljinu.

Vlada Republike Hrvatske odlukom aktivira sve modele, a o primjeni pojedinog modela (A, B i C) odlučuje škola u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom.

Koji će od modela i u kojem trenutku biti primijenjen uvelike ovisi i o zdravstvenim preporukama koje se odnose na epidemiološku situaciju u Hrvatskoj na nacionalnoj i lokalnoj razini na početku školske godine ili u bilo koje vrijeme tijekom školske godine.

U slučaju pogoršanja ili poboljšanja epidemiološke situacije na lokalnoj razini, o zatvaranju/otvaranju odgojno-obrazovne skupine ili razrednog odjela u pojedinoj školi ili pak određene škole u županiji odluku donosi ravnatelj ustanove u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom o čemu ravnatelj istoga dana izvješćuje Ministarstvo.

U slučaju povoljne epidemiološke situacije nadležni lokalni stožer, na prijedlog škole i uz suglasnost osnivača, može odlučiti da se za pojedinu školu navedeni oblici nastave ne moraju provoditi.

Tablica 2: Modeli odgoja i obrazovanja u školskog godini 2020./2021.

Model A – nastava u školi	Model B – mješoviti oblik nastave	Model C – nastava na daljinu
Svi učenici su u školi (ovaj model podrazumijeva to da se svi učenici obrazuju u školi uz pridržavanje epidemioloških Uputa HZJZ) - Škole koje rade u jednoj smjeni: - organiziraju nastavu uz poštivanje Uputa HZJZ - prelaze na rad u dvije smjene (npr. razredna nastava ujutro, predmetna nastava poslijepodne). - Škole koje rade u dvije i više smjena: - organiziraju nastavu uz poštivanje Uputa HZJZ - organiziraju nastavu uz obvezno nošenje maski u skladu s Uputama HZJZ. Iznimka: * za učenike koji spadaju u izrazito vulnerabilnu skupinu, nastava se organizira kao nastava na daljinu ** za učenike koji su odsutni iz škole jer su COVID pozitivni, koji su u samoizolaciji, nastava se organizira kao nastava na daljinu *** za učenike iz različitih razrednih odjela (prilikom izvođenja izborne, fakultativne, dodatne i dopunske nastave, produženog boravka, programa produženog stručnog postupka, nastave jezika i kulture nacionalnih manjina po Modelu C, pripremne i dopunske nastave hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik) ukoliko nije moguće organizirati rad po odjelu te tako izbjeći kontakt učenika različitih iz odjela, nastava se organizira kao nastava na daljinu.	Učenici prate nastavu dijelom u školi, dijelom na daljinu (ovaj model podrazumijeva to da učenici od I. do IV. razreda nastavu prate u školi, a učenici od V. do VIII. razreda OŠ i učenici SŠ nastavu prate dijelom u školi, dijelom na daljinu) - Učenici od I. do IV. razreda OŠ nastavu prate u školi uz poštivanje Uputa HZJZ. - Učenici od V. do VIII. razreda OŠ i učenici SŠ nastavu prate dijeljenjem razrednog odjela na dvije skupine: - jedna skupina nastavu prati u školi, druga skupina nastavu prati na daljinu - skupine se izmjenjuju po modelu: - turnusi u trajanju od 1 tjedan ili - režimu 3+2/2+3 dana. Iznimka: * za učenike koji spadaju u izrazito vulnerabilnu skupinu, nastava se organizira kao nastava na daljinu ** za učenike koji su odsutni iz škole jer su COVID pozitivni, koji su u samoizolaciji, nastava se organizira kao nastava na daljinu *** za učenike iz različitih razrednih odjela (prilikom izvođenja izborne, fakultativne, dodatne i dopunske nastave, produženog boravka, programa produženog stručnog postupka, nastave jezika i kulture nacionalnih manjina po Modelu C, pripremne i dopunske nastave hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik) ukoliko nije moguće organizirati rad po odjelu te tako izbjeći kontakt učenika različitih iz odjela, nastava se organizira kao nastava na daljinu.	Svi učenici prate nastavu na daljinu Nastava započinje i odvija se korištenjem modela učenja na daljinu
- Vlada Republike Hrvatske odlukom aktivira sve modele. - O primjeni pojedinog modela (A, B i C) odlučuje škola u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom, izuzev u slučaju <i>lockdowna</i> za cijelu državu kada Vlada donosi odluku o primjeni Modela C na nacionalnoj razini.		

MODEL A – NASTAVA U ŠKOLI

Model A podrazumijeva to da se svi učenici obrazuju u školi licem u lice uz pridržavanje epidemioloških [Uputa](#). Ograničenja su takve prirode da prostorni i kadrovski uvjeti omogućuju provedbu obrazovnog procesa u školi uz poštivanje epidemioloških mjera. Pretpostavka za to je pojačana osobna higijena, dezinfekcija ruku i poštivanje najvećega mogućega fizičkog razmaka kod učenika od I. do IV. razreda osnovne škole, a kod učenika od V. do VIII. razreda osnovne škole u učionicama osiguran fizički razmak od 1,5 m, odnosno u učionicama srednjih škola fizički razmak od oko 2 m između svih osoba (učenika i nastavnika).

Ukoliko kod učenika od V. do VIII. razreda osnovne škole u učionicama nije osiguran fizički razmak od 1,5 m, odnosno u učionicama srednjih škola fizički razmak od oko 2 m između svih osoba (učenika i nastavnika), učenici i nastavnici obvezni su nositi maske.

Za učenike koji spadaju u izrazito vulnerabilnu skupinu, o čemu nadležni liječnik izdaje potvrdu, kao i za učenike koji su odsutni iz škole jer su COVID pozitivni i koji su u samoizolaciji, nastava se organizira kao nastava na daljinu.

Uz to, ukoliko tijekom izvođenja određenih oblika nastave (npr. izborne nastave, nastave stranih jezika, fakultativne nastave, dodatne i dopunske nastave, programa produženog stručnog postupka, nastave jezika i kulture nacionalnih manjina po Modelu C, pripremne i dopunske nastave hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik i slično) nije moguće izbjeći fizički kontakt učenika iz različitih razrednih odjela, za te se skupine učenika nastava organizira kao nastava na daljinu.

S obzirom na činjenicu da veći broj učenika u školi znači ujedno i veći rizik od prenošenja infekcija, za škole koje su do sada radile u jednoj smjeni, predlaže se rad u dvije smjene (prelazak rada u dvije smjene se ne odnosi na škole s vrlo malim brojem učenika u odnosu na prostorne mogućnosti škole, kao i one koje mogu osigurati preporučeni fizički razmak).

O primjeni ovog modela odlučuje škola u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom. U slučaju pogoršanja epidemiološke situacije na lokalnoj razini, o zatvaranju odgojno-obrazovne skupine ili razrednog odjela u pojedinoj školi ili pak određene škole u županiji odluku donosi ravnatelj škole u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom o čemu ravnatelj istoga dana izvješćuje Ministarstvo.

MODEL B - MJEŠOVITI OBLIK NASTAVE

Model B podrazumijeva to da učenici prate nastavu dijelom u školi, dijelom na daljinu. Model se primjenjuje kada su ograničenja takve prirode da prostorni i kadrovski uvjeti ne omogućuju provedbu obrazovnog procesa u školi bez poštivanja epidemioloških mjera, odnosno kada zbog ograničenja koja proizlaze iz [Uputa](#) HZJZ-a, zbog prostora ili kadrovskih uvjeta, više nije moguće

provoditi nastavu za sve učenike u školi licem u lice. To u pravilu znači kako zbog epidemioloških mjera neće svi učenici moći imati nastavu u školi istovremeno, već se moraju odrediti prioritete skupine učenika koje će imati nastavu u školi, a za ostale učenike osigurati da povremeno imaju nastavu u školi, a povremeno nastavu na daljinu. Moguće je da se učenici izmjenjuju na način da jedan tjedan budu u školi, a drugi kod kuće.

U okviru ovog modela, za učenike od I. do IV. razreda nastava se održava u školi uz pojačanu osobnu higijenu, dezinfekciju ruku i poštivanje najvećega mogućega fizičkog razmaka, dok učenici od V. do VIII. razreda OŠ i učenici SŠ nastavu prate dijeljenjem razrednog odjela na dvije skupine. Dijeljenje razrednog odjela na dvije skupine podrazumijeva to da dok jedna skupina prati nastavu u školi, druga skupina nastavu prati na daljinu². Nastava se odvija u turnusima u trajanju od jednog tjedna ili režimu 3+2/2+3 dana. Grupe učenika po turnusima trebaju biti stalne (nepromjenjive). Takav način rada nije u skladu s osnovnom pedagoškom smjernicom o održavanju nastave za sve učenike jednog razrednog odjela istovremeno te je, u smislu dobrobiti djece, najnepovoljniji. Stoga je preporuka da se taj model primjenjuje tek kada drugim predloženim mjerama (primjerice različiti termini početka nastave i sl.) nije moguće osigurati razmak između učenika u učionici veći od 1,5 m u osnovnoj školi, odnosno od oko 2 m u srednjoj školi, odnosno kada za nenošenje maski postoje objektivno opravdani razlozi. Ovaj je model prvenstveno jedna od mogućnosti u školama s većim brojem učenika (dijeljenje razrednoga odjela) ili većim brojem razreda u školama u kojima se nastava izvodi u smjenama.

Za učenike koji spadaju u izrazito vulnerabilnu skupinu, o čemu nadležni liječnik izdaje potvrdu, kao i za učenike koji su odsutni iz škole jer su COVID pozitivni i koji su u samoizolaciji, nastava se organizira kao nastava na daljinu.

Uz to, ukoliko tijekom izvođenja određenih oblika nastave (npr. izborne nastave, nastave stranih jezika, fakultativne nastave, dodatne i dopunske nastave, programa produženog stručnog postupka, nastave jezika i kulture nacionalnih manjina po Modelu C, pripremne i dopunske nastave hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik i slično) nije moguće izbjeći fizički kontakt učenika iz različitih razrednih odjela, za te se skupine učenika nastava organizira kao nastava na daljinu.

O primjeni ovog modela odlučuje škola u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom. U slučaju poboljšanja/pogoršanja epidemiološke situacije na lokalnoj razini, o otvaranju/zatvaranju odgojno-obrazovne skupine ili razrednog odjela u pojedinoj školi ili pak određene škole u županiji odluku donosi ravnatelj škole u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom o čemu ravnatelj istoga dana izvješćuje Ministarstvo.

² Nastava na daljinu u konkretnom slučaju podrazumijeva dvosmjernu komunikaciju na daljinu na relaciji učenik-nastavnik, kao i samostalni rad učenika od kuće. Preporučuje se sinkrona i asinkrona komunikacija.

MODEL C – NASTAVA NA DALJINU

Model C podrazumijeva to da svi učenici s početkom nastavne godine prate nastavu na daljinu koja, između ostaloga podrazumijeva dvosmjernu komunikaciju na daljinu na relaciji učenik-učitelj/nastavnik, kao i samostalni rad učenika od kuće. Ukoliko dođe do primjene ovog modela koristit će se pristupi opisani u [Akcijском planu za provedbu nastave na daljinu](#) a prema [Smjernicama osnovnim i srednjim školama vezanim uz organizaciju nastave na daljinu uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije](#) te pripadajućim [Preporuka o organizaciji radnog dana učenika i uputama za vrednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu](#).

S obzirom na bogato iskustvo obrazovnih ustanova u sustavu odgoja i obrazovanja, ali prije svega iskustvo učitelja/nastavnika, učenika i roditelja s online nastavom, pristupit će se reviziji, prilagodbi i dopuni navedenih Smjernica i Preporuka.

O primjeni ovog modela odlučuje škola u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom, izuzev u slučaju *lockdowna* na nacionalnoj razini kada Vlada donosi odluku o primjeni navedenog modela za cijelu državu.

U slučaju poboljšanja epidemiološke situacije na lokalnoj razini, o otvaranju odgojno-obrazovne skupine ili razrednog odjela u pojedinoj školi ili pak određene škole u županiji i prelasku na drugi model rada odluku donosi ravnatelj škole u suradnji s osnivačem i nadležnim lokalnim stožerom o čemu ravnatelj istoga dana izvješćuje Ministarstvo.

Drugi dio

Preporuke za rad u pedagoškoj/školskoj godini

Iako smo još uvijek suočeni s epidemijom COVID-19, ukinut je niz mjera te u ovom trenutku nema zapreka da se odgojno-obrazovni rad u vrtićima i školskim ustanovama ne izvodi neposredno, tj. licem u lice.

Povratak u vrtiće i škole ključan je za odgoj i obrazovanje djece, a posebice za njihov emocionalni, kognitivni, socijalni i profesionalni razvoj. Osobito je važan za djecu i učenike u riziku te djecu i učenike iz ranjivih skupina. To je primarni razlog zbog kojeg je nužno osigurati da se sva djeca vrate u vrtiće, a učenici u škole.

Unatoč navedenome, i dalje je potrebno voditi računa o epidemiološkoj situaciji i mjerama kojih se potrebno pridržavati. Stoga je Ministarstvo u suradnji s predstavnicima HZJZ-a, osnivača (Hrvatske zajednice županija, Udruge gradova u Republici Hrvatskoj, Hrvatske zajednice općina i Gradskog ureda za obrazovanje Grada Zagreba), Hrvatske udruge ravnatelja osnovnih škola i Udruge hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja, Sindikata hrvatskih učitelja, Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Hrvatske, Sindikata zaposlenika u hrvatskom školstvu – Preporod i Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Agencije za znanost i visoko obrazovanje, Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja i CARNet-a) izradilo [Upute](#) za početak pedagoške i školske godine 2020./2021.

U razradi i predlaganju [Uputa](#) korišteni su rezultati provedenih **istraživanja i analiza kao i iskustva** epidemiologa te svih dionika sustava odgoja i obrazovanja vezano uz održavanje nastave u vrijeme epidemije COVID-19 u 2019./2020. godini kao i iskustva drugih država EU-a.

Ove su preporuke namijenjene osnivačima predškolskih i školskih ustanova, ravnateljima, odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima i drugim zaposlenicima odgojno-obrazovnih ustanova te roditeljima.

Cilj izrade preporuka je **osiguravanje što sigurnijih uvjeta** izvođenja odgojno-obrazovnoga rada uz uvažavanje specifičnosti s obzirom na dob djece i učenika te različitih uvjeta rada u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Preporuke ukazuju na mjere koje je potrebno provoditi u svim dječjim vrtićima, odnosno školama te donose moguće primjere koje će ravnatelji primijeniti ili odabrati kao jednu od mogućnosti za što sigurniji rad u ustanovi prema specifičnostima određene ustanove. Naime, zbog velikih razlika u veličini broja učenika u školama (slika 1.i 2.), ali i u samoj građevini³, **nije moguće**

³ Najveća osnovna škola imala je u šk. god. 2019./2020. 1 222 učenika, ali se nastava održavala u matičnoj školi s 653 učenika raspoređenih u 30 razrednih odjela i još devet područnih škola od kojih su tri imale 100 i više učenika; najveća

ponuditi ista rješenja za organizaciju rada ni u vrijeme epidemije COVID-19 kao što to ne bi bilo moguće ponuditi ni u drugim okolnostima.

Osim toga, razlika između škola je i u organizaciji rada u jednoj, dvije ili tri smjene (vidjeti sliku 3. i 4.). U jednoj smjeni nastava se organizira većinom u manjim i područnim osnovnim školama/odjelima te se za 38,28% učenika osnovnih i srednjih škola nastava izvodila u jednoj smjeni (Tablica 3). Najviše učenika (58%) osnovnih i srednjih škola nastavu je pohađalo u dvije smjene, a u 14 matičnih i područnih osnovnih i srednjih škola nastava se izvodila u tri smjene (Tablica 3).

Tablica 3: Organizacija rada u smjenama u matičnim i područnim osnovnim i srednjim školama u šk. god. 2019./2020.

Organizacija rada u smjenama	Broj škola	% škola	Broj učenika	% učenika
Škola ne radi u smjenama nego u kontinuitetu tijekom cijelog dana	21	0,86	5 819	1,26
Škola radi u jednoj smjeni koja se ne rotira	1 536	62,64	157 533	34,18
Škola radi u jednoj smjeni koja se rotira	59	2,41	18 959	4,11
Škola radi u dvije smjene koje se rotiraju	728	29,69	243 124	52,75
Škola radi u dvije smjene koje se ne rotiraju	94	3,83	26 169	5,68
Škola radi u tri smjene	14	0,57	9 287	2,02
UKUPNO	2 452	100	466 710	100

Izvor: Šer, kolovoz 2020.

Stoga je uloga ravnatelja u organizaciji rada od iznimne važnosti te će najvažnije odluke o odabiru najprimjerenijeg modela nastave u školi biti na ravnateljima, školskim odborima i osnivačima, a u dogovoru sa županijskim stožerima civilne zaštite.

Nije moguće predvidjeti hoće li se, i kada, promijeniti epidemiološko stanje ne samo u Republici Hrvatskoj već i na razini grada, općine ili županije te svi trebamo računati na mogućnosti promjene načina rada i prijelaza na onaj model kojeg će u određenoj situaciji biti primjenjiv.

Za brze promjene trebaju biti spremni svi i ravnatelji i odgojitelji, učitelji, nastavnici, stručni suradnici te ostali zaposlenici, kao i djeca/učenici i njihovi roditelji, ali i svi oni koji pružaju pomoć i podršku u realizaciji ne samo propisanog broja sati već i omogućavanja kvalitetnog odgoja i obrazovanja.

osnovna škola u kojoj se cjelokupna nastava izvodila u jednoj zgradi imala je 1 081 učenika raspoređenog u 43 razredna odjela; najmanja osnovna škola imala je 10 učenika.

Slika 1. Broj učenika u osnovnim školama u RH u šk. god. 2019./2020.

Ukupno učenika u školi	Škola	%škola
do 10	1	0,11%
11 do 50	33	3,60%
51 do 150	190	20,74%
151 do 300	237	25,87%
301 do 500	229	25,00%
501 do 750	164	17,90%
751 do 1000	49	5,35%
više od 1000	13	1,42%
Ukupno	916	100,00%

Slika 2. Broj učenika u srednjim školama u RH šk. god. 2019./2020.

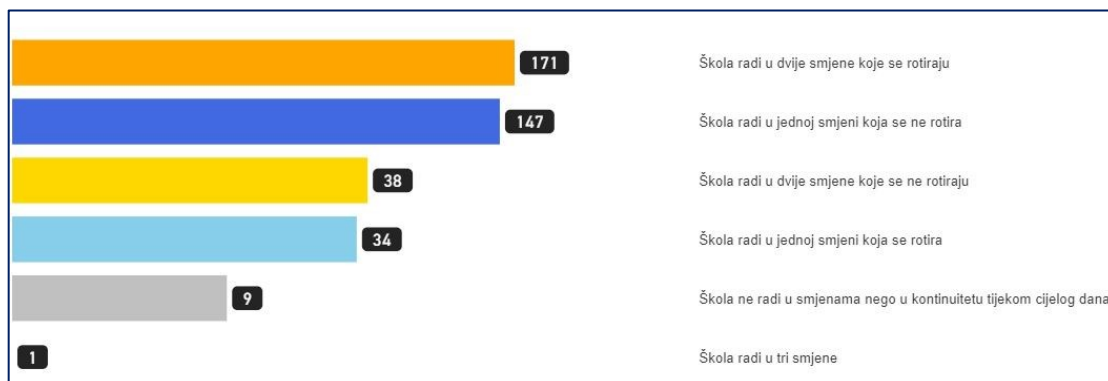
Ukupno učenika u školi	Škola	%škola
do 10	3	0,75%
11 do 50	10	2,50%
51 do 150	56	14,00%
151 do 300	107	26,75%
301 do 500	126	31,50%
501 do 750	80	20,00%
751 do 1000	14	3,50%
više od 1000	4	1,00%
Ukupno	400	100,00%

Izvor: Šer, kolovoz 2020.

Slika 3. Rad u smjenama u matičnim osnovnim školama u šk. god. 2019./2020.

Slika 4. Rad u smjenama u srednjim školama u šk. god. 2019./2020.

Planiranje početka pedagoške/nastavne godine

Osnivači i ravnatelj dječjih vrtića i škola dužni su razmotriti i dogovoriti postupanja, potrebe i aktivnosti koje je nužno provesti prije početka pedagoške, odnosno školske godine, a u skladu s [Uputom](#) i ovim Preporukama (Tablica 4.).

Preporučuje se komunikacija na daljinu (npr. održavanjem video konferencija osnivača za sve ravnatelje ustanova te za zaposlenike upravnih odjela u županijama nadležnih za poslove obrazovanja, odnosno Gradskog ureda Grada Zagreba nadležnog za obrazovanje).

OBVEZE I MOGUĆNOSTI OSNIVAČA

Tablica 4: Predviđene aktivnosti osnivača ustanova za prevenciju i sprječavanje širenja infekcije SARS-CoV-2

Aktivnosti	DV	Škola
1. Maske za lice	-	- 1-4 OŠ + 5-8 OŠ + SŠ
2. sredstva za higijenu, čišćenje i dezinfekciju	+	+
3. ugradba ventilacije	+	+
4. povećanja broja odgojno-obrazovnih skupina i zapošljavanje	+	-
5. izvođenje programa predškole za svako dijete	+	-
6. mogućnosti rada u drugom odgovarajućem prostoru	+	+
7. dodatna vozila za prijevoz	+	+
8. omogućavanje djeci/učenicima s teškoćama u razvoju pravo na podršku	+	+
9. opremanje informacijsko-komunikacijskom tehnologijom te stručno usavršavanje	+	+
10. postavljanje pregrada na stolovima	-	+
11. jednosmjenska i dvosmjenska nastava	-	+
12. izmjene ustroja razrednih odjela	-	+
13. novi razredni odjeli produženoga boravka i zapošljavanje	-	+
14. program učenja hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik	-	+

Ako to zahtijevaju prostorni uvjeti, **osnivač** temeljem prijedloga ravnatelja, a u skladu s [Uputama](#) i ovim Preporukama:

za odgojno-obrazovne ustanove:

- **dužan je** osigurati maske za lice za učenike od V. razreda osnovne škole i učenike srednjih škola
- **dužan je** osigurati potrebna sredstva za higijenu, čišćenje i dezinfekciju

- **može** u prostorije u kojima borave djeca/učenici ugraditi ventilacije na stropu koje izvlači zrak iz sobe/učionice i izbacuje ga van uz osiguran dovod svježega vanjskog zraka
- **dogovara** s ravnateljima mogućnost prijelaza na rad iz jedne u dvije smjene kako bi se pravovremeno moglo planirati mogućnosti drugačijega organiziranog prijevoza učenika.

za dječje vrtiće:

- **dužan je** u dječjem vrtiću s većim brojem djece od propisanog, **omogućiti povećanja broja odgojno-obrazovnih skupina i zapošljavanje novog odgojitelja**⁴
- **dužan je omogućiti izvođenje programa predškole** za svako dijete u godini prije polaska u školu te, ako je potrebno zatražiti suglasnost Ministarstva za izvođenjem navedenoga programa i u školskoj ustanovi najbližoj mjestu stanovanja djece kako bi se smanjio rizik tijekom prijevoza djece
- u slučaju povećanja broja odgojno-obrazovnih skupina u dječjem vrtiću⁵, **razmotriti** potrebe i **mogućnosti rada u drugom odgovarajućem prostoru** u kojim se mogu izvoditi programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te u skladu s propisima od Ministarstva zatražiti odobrenje za rad u promijenjenim uvjetima
- ako je potrebno, u skladu s [Uputama](#) **osigurati dodatna vozila** za prijevoz djece u dječji vrtić
- **dužan je** i u vrijeme epidemije COVID-19 omogućiti djeci s teškoćama u razvoju pravo na podršku pomoćnika (trećeg odgojitelja) ili stručno komunikacijskih posrednika ili pomoćnog djelatnika za njegu, skrb i pratnju
- **dužan je** omogućiti **zapošljavanje novih odgojitelja i drugih zaposlenika** za vrijeme epidemije ili kao zamjenu za odsutnog zaposlenika
- **može** za dežurstvo s djecom različitih odgojno-obrazovnih skupina postaviti prozirne pregrade u većim prostorijama (dvoranama, sobama za sastanke i. sl.), ako se taj prostor može podijeliti na dva ili više dijelova te odvojiti prozirnim pregradom tako da djeca jedne odgojno-obrazovne skupine borave u izdvojenom prostoru
- **omogućiti** dječjim vrtićima **opremanje informacijsko-komunikacijskom tehnologijom (IKT) te stručno usavršavanje** vezano uz mogućnosti korištenja IKT i

⁴ Vidjeti članak 22. stavke od 2. do 5. i čl. 23. Državnoga pedagoškog standard predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine [63/18](#) i [90/10](#); u daljnjem tekstu: DPS predškolskog odgoja).

⁵ S obzirom na dob djece rane i predškolske dobi te potrebe zaposlenih roditelja u dječjim vrtićima nije moguće predvidjeti mješoviti model rada prema kojem bi dio djece bio uključen u rad u dječjem vrtiću, a dio djece u nastavu na daljinu, tj. dvosmjernu komunikaciju odgojitelja i roditelja. Ovaj model moguće je primijeniti samo za djecu koja će biti u izolaciji.

digitalnih alata zbog komunikacije zaposlenika i odgojno-obrazovnih radnika s roditeljima, s obzirom da nije preporučljivo održavanje sastanaka u dječjem vrtiću

- u slučaju izolacije djece jedne ili više odgojno-obrazovnih skupina, pravovremeno **omogućiti dvosmjernu komunikaciju s roditeljima.**

za škole:

- **može** u skladu s mjerama **osigurati postavljanje pregrada** na stolovima kako bi se smanjio rizik od zaraze između učenika
- **može dogovoriti da će se nastava** u školi koja je izvodila nastavu u jednoj smjeni, tijekom šk. god. 2020./2021. **izvoditi u dvije smjene** kako bi se smanjili kontakti učenika i zaposlenika i to samo u školama u kojima za to postoje opravdani razlozi (ne odnosi se na škole s vrlo malim brojem učenika i one koje imaju odgovarajuće prostorne mogućnosti);
- **dužan je razmotriti potrebu izmjene ustroja razrednih odjela**, odnosno potrebu razdvajanja učenika u dva ili više razrednih odjela, odnosno odgojno-obrazovnih skupina za djecu s teškoćama u razvoju, ali samo u slučaju da je broj učenika u razrednom odjelu veći od propisanog⁶;
- **može ustrojiti nove razredne odjele produženoga boravka i zaposliti učitelja** u produženom boravku, ali samo ako škola ima odgovarajuće prostorne uvjete, jer u skladu s [Preporukama](#)⁷ i [Uputama](#) fizički kontakt učenika iz različitih razrednih odjela treba izbjegavati, a potrebno je pridržavati se i uputa vezanih uz razmak među učenicima koji u mnogim školama nije moguće ostvariti zbog broja učenika u skupinama produženoga boravka⁸;
- iznimno, može omogućiti izvođenje produženoga boravka za dva ili više razrednih odjela u jednoj prostoriji, ali isključivo uz uvjet da je između učenika svakoga razrednog odjela pregrada i to ako škola ima veći prostor (dvorana, kinodvorana ili dvorana za sastanke) i ako se taj prostor može podijeliti na dva ili više dijelova te odvojiti prozirnim pregradom tako da učenici jednoga razrednog odjela borave u izdvojenom prostoru;

⁶ Vidjeti odredbe [Pravilnika o broju učenika u redovitom i kombiniranom](#) razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u osnovnoj školi.

⁷ Vidjeti Preporuke za rad u djelatnosti prijevoza putnika autobusima tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19) koje su dostupne na poveznici: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-rad-u-djelatnosti-prijevoza-putnika-autobusima-tijekom-epidemije-koronavirusa-COVID-19.pdf>

⁸ Vidjeti članak 10. stavak 2. [Pravilnika o broju učenika u redovitom i kombiniranom](#) razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u osnovnoj školi.

- **dužan je** omogućiti izvođenje programa učenja hrvatskoga jezika za učenike koji ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik u što kraćem roku uzimajući u obzir i [Upute](#) kojom fizičko spajanje učenika iz različitih razrednih odjela treba izbjegavati.
- za škole s nedostatnim prostorom, osobito škole koje rade u tri smjene, kao i one škole u kojima se nastava izvodi za više škola, **može pronaći drugi odgovarajući prostor** u kojem se može izvoditi osnovnoškolski ili srednjoškolski odgoj i obrazovanje te u skladu s propisima od Ministarstva zatražiti odobrenje za rad u promijenjenim uvjetima
- ako je potrebno, **osigurati veći broj autobusa ili drugih vozila** za organizirani prijevoz djece u školu i iz škole kako bi se ispunile propisane mjere i smanjio rizik od zaraze.

OBVEZE I MOGUĆNOSTI RAVNATELJA USTANOVA

Ravnatelj dječjih vrtića i škola najbolje znaju što je neophodno za rad u njihovim ustanovama te je na njima velika odgovornost ne samo za omogućavanje izvođenja odgojno-obrazovnog u uvjetima koji zahtijevaju maksimalnu epidemiološku sigurnost, već i za što kvalitetniju realizaciju programa/kurikuluma.

Ravnatelj ne može bez podrške osnivača, lokalne zajednice, zaposlenika i roditelja osigurati sve što je propisano [Uputama](#) i predloženo ovim Preporukama. Stoga će ravnateljima, ali i odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima (u daljnjem tekstu: odgojno-obrazovnim radnicima) uz HZJZ i epidemiologe u županijama i gradovima, **pomoć i potporu pružati Ministarstvo, CARNet, Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO), Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO), Agencija za mobilnost i EU programe (AMPEU), Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO)** i drugi, a informacije o tome mogu se naći u Četvrtom poglavlju ovih Preporuka.

Na ravnateljima je da procijene rizike te osnivačima, upravnom vijeću/školskom odboru i zaposlenicima predlože mogućnosti smanjenja rizika i sukladno epidemiološkim mjerama, omoguće izvođenje odgojno-obrazovnog rada u ustanovi. Ravnateljima se stoga preporučuje da naprave potrebne procjene i, u suradnji s ostalim dionicima, odaberu najbolje moguće načine za izvođenje odgojno-obrazovnog rada. Preporučujemo ravnateljima da procijene stanje u svojoj ustanovi i iznađu mogućnosti pripreme za početak pedagoške/školske godine 2020./2021.

Preporuke ravnateljima vezane za **procjenu potreba osiguravanja uvjeta** za početak nove pedagoške/nastavne godine su sljedeće:

za ravnatelje dječjih vrtića:

1. **utvrditi** je li broj upisane djece u odgojno-obrazovnim skupinama u veći od propisanog
 - obavijestiti osnivača i zatražiti **povećanje broja odgojno-obrazovnih skupina** i zapošljavanje novoga odgojitelja;
 - provesti postupak **zapošljavanja** u skladu s propisima (po mogućnosti odmah na 60 dana, a potom raspisati natječaj).
2. u skladu s brojem djece u odgojno-obrazovnim skupinama:
 - a. **utvrditi** potrebu promjene soba u kojima će sukladno broju djece izvoditi odgojno-obrazovni rad;
 - ako je potrebno **izraditi novi raspored** po sobama u skladu s brojem djece u odgojno-obrazovnoj skupini.
 - b. **utvrditi** potrebu i mogućnost privremene **prenamijene postojećeg prostora** u dječjem vrtiću;
 - obavijestiti osnivača i zatražiti pomoć i potporu za osiguravanje potrebnih sredstava i opreme;
 - preurediti, ako je potrebno i moguće, prostor za odgojno-obrazovni rad;
 - c. **utvrditi** potrebu pronalaženja **dodatnog prostora**
 - obavijestiti osnivača i zatražiti mogućnost privremenog izvođenja rada u drugim prostorima pri čemu je moguće dati i konkretne prijedloge (preseljenja djece jedne ili više skupina na drugu lokaciju, npr. u područni objekt u kojem postoji odgovarajući prostor);
 - ako se pronađe mogućnost za rad u drugom prostoru, a koji nije već postojeći objekt dječjeg vrtića, od Ministarstva elektroničkim putem, sukladno propisima, zatražiti suglasnost za rad u promijenjenim uvjetima
 - po zaprimanju rješenja nadležnog upravnog odjela za obrazovanje u županiji, odnosno Gradu Zagrebu, započeti rad u drugim prostorima.

za ravnatelje škole:

1. u skladu s brojem učenika u razrednom odjelu/odgojno-obrazovnim skupinama s programima za djecu s teškoćama u razvoju (u daljnjem tekstu: O-OS) **utvrditi** je li potrebno zatražiti izmjenu Odluke o broju razrednih odjela:
 - zatražiti izmjenu Odluke od nadležnog upravnog odjela, odnosno od Ministarstva za SŠ

- zatražiti elektroničkim putem suglasnost Ministarstva za prethodnom suglasnošću za novo zapošljavanje učitelja/nastavnika ili povećanje opsega poslova
 - ako je potrebna zamjena za odsutnog učitelja/nastavnika preporučuje se zapošljavanje osobe koja je na listi tehnoloških viškova isto kao i u slučaju da škola ima potrebu novoga zapošljavanja
 - ako na listi viškova nema osoba, škola će raspisati natječaj i provesti propisani postupak.
2. **planirati** mogućnost rada prema različitim modelima (Model A, B i C)
3. temeljem broja razrednih odjela i broja učenika u svakoj od zgrada u kojima se izvodi nastava, **utvrditi** može li se ista uz uvažavanje [Uputa](#) (svaki razred jedna učionica) izvoditi u **jednoj smjeni ili je potrebno izvođenje nastave u dvije smjene**
- **obavijestiti** osnivača, školski odbor, zaposlenike o promjeni rada – u dvije smjene
 - ako osnivač promjenu organizacije smatra opravdanom, **izraditi raspored rada** u smjenama
 - **obavijestiti** roditelje i učenike o promjeni organizaciji rada u šk. god. 2020./2021.
4. **utvrditi** može li se u skladu s brojem učionica u svakoj od školskih zgrada izvoditi odgojno-obrazovni rad u jednoj ili dvije smjene:
- a. utvrditi potrebu i mogućnost **privremene prenamjene prostora**
 - obavijestiti **osnivača i školski odbor** te što žurnije prenamijeniti prostor (npr. zbornicu u učionicu jer nema okupljanja učitelja u zbornici).
 - b. potreba pronalaženja mogućnosti za **rad u drugim prostorima** (izvan škole)
 - obavijestiti osnivača i zatražiti mogućnost privremenog izvođenja nastave u drugim prostorima pri čemu je moguće dati i konkretne prijedloge
 - ako se pronađu mogućnosti, od **Ministarstva**, elektroničkim putem, sukladno propisima, zatražiti suglasnost za rad u promijenjenim uvjetima
 - po zaprimljenoj suglasnosti započeti nastavu u prostorima.
5. **utvrditi** mogućnost uklanjanja **suvišnog namještaja** s ciljem povećanja prostora za preporučeni razmak među učenicima
- u dogovoru sa zaposlenicima privremeno ukloniti suvišni namještaj.

Ravnatelji su dužni:

- **izvršiti** i sve druge pripreme za početak nove pedagoške/školske godine

- prije početka pedagoške/nastavne godine **utvrditi koji zaposlenici** temeljem odluku koju donosi liječnik primarne zdravstvene zaštite ne smiju raditi u ustanovi jer spadaju u izrazito **vulnerabilne skupine** te podatke o tim zaposlenicima **dostaviti osnivaču** dječjega vrtića, a za škole nadležnom upravnom odjelu u županiji koje će objedinjene podatke za sve ustanove dostaviti Ministarstvu
- **utvrditi koja djeca/učenici** koji ne mogu ili ne smiju u ustanovu jer spadaju u izrazito **vulnerabilnu skupinu** (o čemu potvrdu izdaje nadležni liječnik) te podatke o toj djeci/učenicima **dostaviti osnivaču dječjega vrtića**, a za škole nadležnom upravnom odjelu u županiji koje će objedinjene podatke za sve ustanove dostaviti Ministarstvu
- o promjeni tjedne organizacije rada (iz jedne u dvije smjene) obvezno **kontaktirati** osnivača kako bi se pravovremeno mogle utvrditi potrebne izmjene vezano uz prijevoz učenika
- ovisno o broju djece/učenika koji se prevoze organiziranim prijevozom **utvrditi** mogućnost **prijevoza za djecu/učnike** u skladu s [Uputama](#) te u slučaju nemogućnosti realizacije istoga na propisani način žurno **obavijestiti** osnivača kako bi se isti osigurao
- **utvrditi** mogućnost pridržavanja [Uputa](#) kod izvođenja posebnih programa za djecu/učnike s teškoćama u razvoju
- temeljem broja djece/učenika i ulaza u ustanovu **utvrditi** protokol dolaska, **ulazaka i izlazaka** za djecu/učnike
- **izraditi protokol kretanja hodnicima** i uporabe sanitarnih prostora najbližih sobi/učionici
- **imenovati i zadužiti** zaposlenike koji će **dežurati na ulazu** i koji će mjeriti i evidentirati temperaturu zaposlenika pri ulasku i izlasku u ustanovu⁹
- detaljno **razraditi** plan održavanja **higijene** i propisane dezinfekcije (tko, kada, gdje i za što je zadužen)
- **održati sastanke** odgojiteljskog/učiteljskog/nastavničkog vijeća, kao i sastanak **s ostalim zaposlenicima** (na otvorenom, u ustanovi ili online, ovisno o broju zaposlenika, prostornim uvjetima u kojima se sastanak može održati te o

⁹ Svi djelatnici obavezni su mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan prije dolaska na posao, a preporuka je i svakodnevno mjerenje temperature beskontaktnim toplomjerom svih djelatnika prilikom dolaska u ustanovu, kao i odlaska iz ustanove.

zdravstvenom stanju zaposlenika) kako bi se prije početka pedagoške/nastave godine upoznali i dogovorili vezano uz organizaciju i mogućnosti odgojno-obrazovnoga rada

- dostupnim komunikacijskim kanalima **obavijestiti** roditelje djece/učenika o organizaciji rada u ustanovi, prijevozu, mjerama kojih su se dužni pridržavati i (npr. obavijest e-poštom ili objava obavijesti na mrežnim stranicama ustanove i sl.)
- **provesti** postupak natječaja za potrebna radna mjesta u skladu s propisima
- u skladu s propisima **donijeti** planirane dokumente¹⁰ (godišnji plan i program, školski kurikulum).

Ravnatelj dječjeg vrtića dužan je:

- obavijestiti **osnivača o potrebama promjene organizacije rada** u dječjem vrtiću, ali i o **mogućnostima korištenja IKT** i digitalnih alata kako u radu s djecom tako i u dvosmjernoj komunikaciji odgojno-obrazovnih radnika s roditeljima i djecom u slučaju da dijete zbog izolacije ne može dolaziti u vrtić.

Ravnateljima dječjih vrtića preporučujemo da utvrde potrebe i **planiraju stručna usavršavanja** za osposobljavanje odgojitelja i stručnih suradnika vezano uz korištenje IKT i digitalnih alata!

Ravnatelj škole dužan je:

- **utvrditi** način preuzimanja **udžbenika** i druge opreme uz pridržavanje epidemioloških mjera te obavijestiti roditelje o vremenu i načinu njihova preuzimanja
- **omogućiti** izvođenje **blok-sata** (dvosat ili trosat) za učenike od V. do VIII. razreda i učenike srednjih škola, ali i za učenike od I. do IV. razreda koji izvođe predmetni učitelji (strani jezik, izborna nastava i sl.), pri čemu je osobito važno smanjiti broj dana održavanja nastave u jednom tjednu učitelja/nastavnika koji rade na dvije ili više škola
- **razmotriti** mogućnosti izvođenja izborne nastave, fakultativne nastave, programa produženog boravka, programa produženog stručnog postupka za učenike s teškoćama u razvoju, izvođenje programa nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine po Modelu C, programe učenja hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik, na način da se ti oblici nastave odvijaju **bez miješanja učenike različitih razrednih odjela** (ukoliko to nije moguće za takve je oblike nastave potrebno osigurati nastavu na daljinu);

¹⁰ Ministarstvo će za ovu školsku godinu koordinirati izradom okvirnoga godišnjega izvedbenog kurikuluma (GIK) za svaki nastavni predmet prema tjednima/mjesecima kojim će se odrediti skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici na nacionalnoj razini trebaju ostvariti. Odgojno-obrazovni radnici autonomni su i u izradi vlastitih izvedbenih kurikuluma pri čemu trebaju uzeti u obzir specifičnost epidemiološke situacije te modele rada koji se u ovom dokumentu predlažu i razrađuju.

- za učenike koji su uključeni u **nastavu u zdravstvenoj ustanovi**, za vrijeme epidemije **planirati** isključivo izvođenje nastave na daljinu
- žurno, ako postoji potreba, u skladu s obavijesti Ministarstva od 28. kolovoza 2020. , **zatražiti** dodatno zapošljavanje spremačica u osnovnim školama
- **pripremiti i donijeti** rješenja o **tjednim zaduženjima** u skladu s propisima pri čemu učitelji/nastavnici trebaju znati da su zbog epidemiološke situacije **moгуće izmjene** u mjestu rada (u školi i/ili od kuće) kao i druge izmjene koje će zahtijevati trenutna epidemiološka situacija.

Prijevoz djece i učenika

S obzirom na različite načine prijevoza djece/učenika, nije moguće propisati jedinstvene mjere već će osnivači i ravnatelji morati dogovoriti prijevoz u skladu s propisanim mjerama sukladno načinu prijevoza.

Za učenike koji se prevoze javnim prijevozom, postupi se skladno [Preporukama za rad u djelatnosti prijevoza putnika autobusima tijekom epidemije koronavirusa \(COVID-19\)](#)¹¹. Učenicima treba savjetovati **izbjegavanje gužvi, okupljanje na stajalištima** autobusa, vlaka ili tramvaja te češće pranje ruku. Navedene Preporuke jednako vrijede i za učenike za koje je prijevoz organiziran.

Sukladno navedenim Preporukama, u autobusu je **obvezno nošenje maske**. S obzirom na to da se do ustanova prevoze i mlađa djeca te učenici s teškoćama u razvoju, nošenje maske treba razmotriti sukladno dobi i mogućnostima – stanju djeteta te se posebnim slučajevima preporučuje i savjetovanje s epidemiolozima.

U organiziranom prijevozu preporučljivo je **razraditi raspored sjedenja** djece/učenika pri čemu jedan učenik svakoga dana sjedi na istom mjestu u dolasku i odlasku iz škole.

Učenici iz iste obitelji mogu sjediti jedan do drugoga. Isto tako, poželjno je da učenici istoga razrednoga odjela budu jedni uz druge uz poštivanje epidemioloških mjera. Ako učenici ulaze na više postaja, a pohađaju isti razredni odjel, dobro je predvidjeti mogućnost sjedenja u istom dijelu autobusa.

Za djecu/učenike s teškoćama u razvoju koji se prevoze posebnim vozilima u slučaju da se istim prevoze u različito vrijeme, obvezna je **dezinfekcija vozila** (sjedala, rukohvata i sl. prije ulaska

¹¹ Preporuke za rad u djelatnosti prijevoza putnika međužupanijskog kopnenog prijevoza tijekom epidemije COVID-19: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Medjuzupanijski-kopneni-domaci-prijevoz..pdf>

druge skupine učenika). Ako je predviđeno, **s djecom/učenicima s teškoćama u razvoju može biti i pratitelj.**

U slučaju organizacije po mješovitijom modelu prema kojem će dio učenika nastavu pohađati od kuće, a dio u školi ili dio razreda u školi, a dio nastavu prati na daljinu možda neće biti potrebe povećanja broja autobusa ili uvođenja novih linija, jer dio učenika neće biti uključen u prijevoz.

Škola ne može mijenjati rad u smjenama bez prethodnog dogovora s osnivačem, jer svaka promjena zahtijeva i drugačiju organizaciju prijevoza.

Ulaz u odgojno-obrazovnu ustanovu

Zabranjen je ulaz u sve ustanove osobama koje su bolesne ili su u samoizolaciji.

U vanjske prostore (dvorište, vrt, igralište) i unutarnje prostore ustanove ne mogu ulaziti osobe koje imaju povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome poput kašlja i kratkog daha ili koji su pod rizikom da su mogli biti u kontaktu s osobama pozitivnim na COVID-19 ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi s COVID-19, a osobito ako su u samoizolaciji (vidjeti [Upute](#)).

Slijedom navedenoga, bolesni:

- **roditelji** ne smiju dovesti, niti odvesti djecu iz ustanova
- **zaposlenici** ne smiju dolaziti na posao
- **djeca i učenici** ne smiju ulaziti u ustanovu i sudjelovati u odgojno-obrazovnom radu, kao ni praktičnoj nastavi, odnosno predavanjima i vježbama.

Sve bi se ustanove trebale pridržavati mjera koje su u Tablici 5.

Tablica 5: Preporuke i mogućnosti ulaska u ustanovu

Mjere	dječji vrtić	osnovna škola	srednja škola
Dovođenje i odvođenje djece roditeljima/skrbnicima	do ulaza u ustanovu pri čemu zadržavaju razmak od najmanje 1,5 m u odnosu na druge roditelje i djecu	samo učenika I. razreda i učenika uključenih u produženi boravak do ulaza u ustanovu pri čemu zadržavaju razmak od najmanje 1,5 m u odnosu na druge roditelje/skrbnike i djecu	X
Vrijeme dolaska i ulaska u ustanovu	- dogovoriti s roditeljima u skladu s njihovim radnim obavezama i to za svako dijete	- ako je potrebno s odmakom između razreda, ovisno o broju razrednih odjela, broju učenika u školi i broju ulaza u školu (vidjeti tekst vezan za ulazak u ustanovu)	
Preuzimanje djeteta/učenika	- roditelj uvodi dijete u ustanovu i prepušta ga odgojitelju - za vrijeme preuzimanja, drugu djecu čuvaju osobe koje su na radnom mjestu	- u školu učenici dolaze i odlaze sami ili u pratnji roditelja - ukoliko dolaze u pratnji roditelja učenike preuzima ili prepušta roditelju/skrbniku zaduženi učitelj ispred ulaza u ustanovu, osim prvog dana nastave ukoliko se radi o učeniku I. razreda osnovne škole (u skladu s odlukom	X

		ravnatelj) ili o učeniku s teškoćama u razvoju	
Ulazak roditelja/skrbnika djece s teškoćama u razvoju	ako za to postoji potreba i ako roditelj/skrbnik nema simptome zbog kojih ne može u ustanovu		
Dezinfekciju ruku na ulazu u ustanovu gdje su postavljeni dozatori s dezinficijensom za ruke	obvezna dezinfekcija za zaposlenike i druge odrasle osobe koje ulaze u vrtić	obvezna dezinfekcija ili pranje ruku za sve koji ulaze u prostor škole (vidjeti Upute)	
Dezinfekcija potplata obuće	moguća za sve koji ulaze u prostor ustanove		
Svakodnevno mjerjenje tjelesne temperature bezkontaktnim toplomjerom zaposlenicima	obvezna za sve zaposlenike ustanove kod dolaska i odlaska s posla ¹²		
Preodijevanje	Obvezno. Dijete nakon ulaska u ustanovu odlazi do garderobe, ostavlja jaknu i obuva papuče	Učenik nakon ulaska u ustanovu odlaze do garderobe ili drugog prostora za ostavljanje jakni i obuva papuče. Ako nema garderobe, učenik bi trebao držati obuću u kojoj je došao u zatvorenoj plastičnoj vrećici. Škola može imati i plastične nazuvke (navlake za obuću) u slučaju da neki od učenika zaboravi preobući.	Nije obvezno.
Obvezno pranje ruku sapunom i vodom prije ili pri ulasku u sobu, učionicu i to više puta dnevno	Da	Da	Da
Izlazak izvan prostora ustanove tijekom odgojno-obrazovnoga rada¹³	-	Zabranjen	ne preporučuje se
Nošenje maske	-	+ V.-VIII. r. OŠ - u skladu s Uputama	Da - skladu s Uputama

Zbog smanjenja kontakata učenika različitih odgojno-obrazovnih skupina u dječjem vrtiću/razrednim odjelima, djeca/učenici prema rasporedu kojeg izrađuje ustanova ulaze u ustanovu. Za ulaz/izlaz djece/učenika koriste se svi ulazi u ustanovu.

Za djecu rane i predškolske dobi, može se organizirati ulaz po odgojno-obrazovnim skupinama, ali zbog različitih potreba roditelja/skrbnika, odnosno vremenu dovođenja djeteta u ustanovu, svaka ustanova, temeljem dosadašnjih iskustava i u skladu s [Uputama](#) donijet će plan i raspored za ulazak, preuzimanje djeteta, preodijevanje i odlazak do sobe. Zbog različitog vremena dovođenja i odvođenja djece u dječji vrtić potrebno je voditi brigu o tome da djeca različitih odgojno-obrazovnih skupina ne borave zajedno u istom prostoru. Iznimno, ako se u većoj prostoriji postave prozirne pregrade na način da su djeca jedne odgojno-obrazovne skupine odvojena od djece druge odgojno-obrazovne skupine, moguće je dežurstvo u jednoj prostoriji koja za to ispunjava uvjete (dvorana, sala za sastanke i sl.).

¹² Svi djelatnici obavezni su mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan prije dolaska na posao, a preporuka je i svakodnevno mjerjenje temperature beskontaktnim toplomjerom svih djelatnika prilikom dolaska u ustanovu, kao i odlaska iz ustanove.

¹³ Prostor ustanove podrazumijeva i dvorište, kao i drugi pripadajući prostor ustanove u kojemu je dozvoljen boravak i izvođenje odgojno-obrazovnog rada/nastave ukoliko je to potrebno zbog organizacije odgojno-obrazovnog rada a pri tome se može osigurati to da se učenici prilikom ulaska i izlaska ne susreću s učenicima drugih razrednih odjela.

Za djecu/učenike s teškoćama u razvoju u posebnim razrednim odjelima i odgojno-obrazovnim skupinama ulaz u ustanovu planira se posebno i u skladu s potrebama i mogućnostima djeteta/učenika.

Odmak ulaska između učenika pojedinih razreda s razmakom od 15 ili 30 minuta između odjela ([Upute](#)).

U područnim školama/odjelima u kojima se nastava izvodi za:

- **jedan razredni odjel**, učenici u školu ulaze istovremeno
- **dva razredna odjela**, učenici jednoga razrednog odjela ulaze/izlaze 15 minuta nakon učenika koji su prvi ušli osim u slučaju da škola ima dva ulaza i ako učenici bez fizičkog kontakta s učenicima drugih odjela mogu ući u svoju učionicu
- **tri ili više razrednih odjela** istog razreda s odmakom od 15 do 30 minuta između razreda.

U matičnim školama ili školama s većim brojem razrednih odjela istoga razreda, a ovisno o broju učenika i broju ulaza, škola se može odlučiti za jedan od načina prikazanih u tablici 6. ili drugačiji način.

Tablica 6: Mogućnosti ulaza u odgojno-obrazovnu ustanovu

broj ulaza	broj razrednih odjela istoga razreda	vrijeme ulaska
Bez obzira na broj ulaza	bez obzira na broj razrednih odjela preporučljivo je da učenici putnici koje se prevoze istim autobusom ili kombijem ulaze istovremeno	prema dolasku autobusa istovremeno, po mogućnosti prije drugih učenika
1 ulaz	jedan razredni odjel	odmak od 15 minuta između razreda
	dva ili više razrednih odjela	odmak od 15 minuta između učenika istoga razreda
**2 ulaza	- učenici od I. do IV. razreda ulaze na jedan ulaz - učenici od V. do VIII. razreda ulaze na drugi ulaz	odmak od 15 minuta između učenika različitih razreda
	- učenici I. i II. razreda SS ulaze na jedan ulaz, a učenici III., IV. i V. razreda na drugi ulaz	
3 ili više ulaza	- određuje se učionici najbliži ulaz - učenici ulaze po razredima	odmak od 10 do 15 minuta između učenika istoga razreda
Ulaz izravno u učionicu	- učenici ulaze izravno u učionicu, ali ispred učionice trebala bi biti omogućena dezinfekcija obuće jer kroz učionicu moraju do garderobe	X

* Učenici putnici ulaze u školsku ustanovu istovremeno. Ispred ulaza dočekuje ih dežurni učitelj ili zaduženi zaposlenik. Preporučljivo je da učenike u učionici dočeka predmetni učitelj/nastavnik koji prvi s učenicima izvodi nastavu kako bi se smanjio duži kontakt učenika različitih razrednih odjela..

** Raspored ulaska razreda naveden je kao primjer i svaka ga škola može prilagoditi.

Prostorni uvjeti i odgojno-obrazovni rad

Zbog različitosti ustanova, kako u broju djece/učenika, odgojno-obrazovnih skupina razrednih odjela i zaposlenika, tako i broja soba/učionica, praktikuma, sanitarnih čvorova i ostalog

prostora te organizaciji rada u školi u jednoj, dvije ili više smjena, svaki je ravnatelj dužan **načiniti posebne pripreme za stvaranje sigurnog okruženja** za izvođenje odgojno-obrazovanoga rada.

U školama u kojima se nastava izvodi u dvije ili tri smjene potrebo je **planirati vrijeme za čišćenje** prostora škole prije ulaska učenika i zaposlenika u školu.

Za svaku odgojno-obrazovnu skupinu/razredni odjel potrebno je **odrediti** sobu/učionicu u kojoj će se izvoditi dnevni odgojno-obrazovni rad izuzev u slučaju nastave tjelesne i zdravstvene kulture, praktične nastave i vježbi.

Iznimno, za učenike od V. do VIII. razreda osnovne škole ili učenike srednje škole moguća je dnevna izmjena učionica i to isključivo i ako je neophodno kod izvođenja nastave u specijaliziranim učionicama kao što je nastava informatike, usvajanja pojedinih ishoda iz fizike, kemije ili stručnih predmeta pri čemu je poželjno da se nastava određenoga predmeta toga dana održava u dvosatu ili trosatu. U tom slučaju potrebno je nakon boravka odgojno-obrazovne skupine/razrednog odjela u učionici istu prozračiti i dezinficirati.

Pri određivanju soba/učionica u kojima će se izvoditi odgojno-obrazovni rad/nastava voditi računa o tome da se treći odgojitelj u predškolskoj ustanovi, pomoćni djelatnik za njegu i skrb djeteta rane i predškolske dobi, pomoćnik u nastavi, stručni komunikacijski posrednik ubraja u **ukupan broj osoba** u odgojno-obrazovnoj skupini/razrednom odjelu.

Pri određivanju soba/učionica potrebno je **voditi računa o mogućnosti što kraćeg puta od ulaza u zgradu do garderobe i sobe/učionice** kako bi se smanjili kontakti između djece/učenika prilikom ulaska u zgradu. Odgojno-obrazovni rad može se izvoditi i u prostorima koji inače nisu namijenjeni za sobe/učionice, ali ispunjavaju potrebne uvjete (npr. zbornica jer nema okupljanja odgojno-obrazovnih radnika u zajedničkoj prostoriji, manje dvorane za vježbanje i sl.).

U ustanovama u kojima nema garderobe, potrebno je točno **odrediti gdje će se i na koji način ostavljati ili čuvati odjeća i obuća**.

U školama u kojima je nastava organizirana u jednoj smjeni učenicima treba **omogućiti** ostavljanje obuće u garderobi ili u za to namijenjenom prostoru.

Preporučuje se ustanovama u kojima se izvode posebni programi za učenike s teškoćama u razvoju ostavljanje ne samo obuće već i svih drugih sredstava koje djeca/učenici najčešće svakodnevno odnose kući.

Potrebno je točno **utvrditi i odrediti raspored korištenja sanitarnih prostora** i mogućnost redovitog pranja ruku koje je od osobite važnosti za očuvanje zdravlja djece/učenika i zaposlenika.

U učionicama je:

- potrebno **postaviti stolove i klupe na način da učenici sjede jedan iza drugoga ili jedan pored drugoga**, kako bi se što više izbjegao kontakt licem u lice. U razrednim

odjelima s manje učenika moguće je rasporediti klupe i na drugačiji način, ali vodeći računa o tome da učenici što manje sjede okrenuti jedni prema drugima.

- moguće postaviti **pregrade na klupe** između učenika kako bi se smanjio rizik od zaraze. O mogućnostima postavljanja pregrada mogu odlučiti ravnatelji u dogovoru s odgojno-obrazovnim radnicima, školskim odborom i osnivačima, a mogu uključiti i predstavnike lokalne zajednice te tražiti stručna mišljenja vezano uz mogućnost njihova postavljanja i učinkovitost smanjenja rizika (vidjeti [Upute](#)).

Prostorije se trebaju **redovito provjetravati** (vidjeti [Upute](#)).

Odgojno-obrazovni rad na otvorenom. Za lijepoga vremena, odgojno-obrazovni rad moguće je izvoditi i na otvorenom (terase ispred odgojno-obrazovne skupine/učionice; učionice na otvorenom, ali uz izbjegavanje kontakata djece/učenika dviju odgojno-obrazovnih skupina/razrednih odjela.

Moguće je i korištenje dječjih igrališta, ali samo uz uvažavanje [Preporuka o načinu stavljanja u funkciju dječjih igrališta te načinu bavljenja rekreativnim sportom na otvorenom za vrijeme trajanja epidemije bolesti COVID-19](#)¹⁴.

Didaktičku i drugu opremu potrebno je redovito dezinficirati i/ili prati.

Izvođenje nastave u blok-satu (dvosatu, trosatu) ili blok-nastavu (jedan tjedan npr. kemija, a drugi fizika ili jedan tjedan likovna kultura, a drugi tjedan glazbena kultura)¹⁵ može pridonijeti sigurnosti učenika i zaposlenika i smanjenju potrebe česte dezinfekcije didaktičkog materijala.

U slučaju dodatnih epidemioloških uputa/mjera, odgojno-obrazovne ustanove biti će dužne postupiti u skladu s istima.

Učenici pohađaju nastavu u jednoj učionici izuzev nastave:

- **tjelesne i zdravstvene kulture** koja se dok god je to moguće izvodi na otvorenom, a kada se koristi sportska dvorana, ista se tijekom jednog nastavnog sata ili blok-sata može koristiti samo za jedan razredni odjel nakon čega je potrebno čišćenje dvorane, svlačionica i sanitarnog prostora. Sukladno [Uputama](#) ne preporučuju se športske igre te se u

¹⁴ Preporuke o načinu stavljanja u funkciju dječjih igrališta te načinu bavljenja rekreativnim sportom na otvorenom za vrijeme trajanja epidemije bolesti COVID-19: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Dje%C4%8Dja-igrali%C5%A1ta-i-rekreativno-bavljenje-sportom-na-otvorenome.pdf>

¹⁵ U slučaju organizacije po mješovitijom modelu prema kojem će dio učenika jedan tjedan nastavu pohađati od kuće, a dio u školi ili dio razreda u školi, a dio nastavu prati na daljinu dvosat za nastavne predmete koji se izvode 1 sat tjedno značio bi da učenici nastavu prate samo na daljinu ili u školi te s ovakvim planiranjem dvosata valja računati na razlike u očekivanim ishodima.

epidemiološkom smislu na zatvorenom primjenjuju [Preporuke za treninge i športsko-rekreativne aktivnosti u zatvorenim športskim objektima](#)¹⁶

- **učionica za praktičnu nastavu u strukovnim školama** pri čemu se praktikum i oprema obvezno čisti/dezinficira prije ulaska učenika drugog razrednog odjela (stolovi, alati, strojevi i drugo).

Didaktička oprema koja se koristi u više razrednih odjela, tj. ona koju će učitelj/nastavnik nositi sa sobom iz jednog u drugi razred, **treba se dezinficirati** prije unošenja iz jednoga u drugi razred.

Dnevni raspored sati izvodi se s početkom koji ovisi o definiranom rasporedu ulasku u školu te **postoji mogućnost da u određenim slučajevima nema školskoga zvona** koje označava početak nastave, kraj ili početak nastavnoga sata.

Prilikom izvođenja kraćih programa s djecom predškolske dobi te u školama (izborne nastave, nastave stranih jezika, fakultativne nastave, dodatne nastave, dopunske nastave, programa produženog boravka, programa produženog stručnog postupka, nastave jezika i kulture nacionalnih manjina po Modelu C, pripremne i dopunske nastave hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik i sl.) potrebno je izbjegavati fizičko spajanje djece/učenika iz različitih odgojno-obrazovnih skupina/razrednih odjela (vidjeti [Upute](#)):

- Preporučuje se izvođenje kraćih programa s djecom predškolske dobi za jednu odgojno-obrazovnu skupinu, znači bez spajanja djece različitih skupina.
- Preporučuje se samo izvođenje onih izvannastavnih aktivnosti u koje su uključeni učenici istog (jednog) razrednog odjela.

Iznimno, za učenike u produženom boravku različitih razrednih odjela moguće je organizirati rad u jednoj većoj prostoriji, ali samo ako su postavljene prozirne pregrade između učenika različitih razrednih odjela te nema mogućnosti kontakta između učenika različitih razrednih odjela.

Zbor i orkestar u školama u glazbenim često se organizira za učenike različitih škola koje učenici pohađaju i različitih razreda glazbene škole te je potrebno postupati u skladu s [Preporukama za rad glazbenih škola tijekom epidemije koronavirusa](#) (COVID-19)¹⁷.

¹⁶ Preporuke za treninge i športsko-rekreativne aktivnosti u zatvorenim športskim objektima: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-treninge-u-zatvorenom_2.pdf

¹⁷ Preporuke za rad glazbenih škola tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19): https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuka_za_rad_glazbenih_skola.pdf

Prehrana u dječjim vrtićima i školama

Prehrana se može organizirati u **sobi/razredu ili u blagovaonici** na način propisan [Uputama](#) pri čemu djecu/učenike u blagovaonicu vodi odgojitelj/učitelj koji je s učenicima prije toga imao nastavu. Ukoliko se prehrana organizira u blagovaonici nužno je **izraditi raspored boravka u blagovaonici** pri čemu se vodi računa o dobi djeteta i vremenu ulaska učenika u školu, a moguće je i postavljanje pregrada na stolovima na način propisan [Uputama](#).

Između djece/učenika **obvezan je razmak**, a ovisno o veličini blagovaonice, vrijeme za užinu i/ili ručak djece/učenika može biti u različito vrijeme. Blagovaonicu je između ulazaka dviju skupina djece/učenika potrebno očistiti (stolove).

U slučaju potreba izvođenja nastave na daljinu, odnosno izostanka djece/učenika u vrtiću/školi, potrebno je uzeti obzir u smanjenje količine pripremane hrane. Preporučuje se osnivačima da unaprijed upoznaju roditelje s plaćanjem prehrane u vrijeme izbivanja djeteta/učenika. Naime, neki osnivači zahtijevali su od roditelja plaćanje prehrane ili dijela prehrane u vrijeme dok djeca nisu bila u dječjem vrtiću te je Ministarstvo zaprimilo više primjedaba i dopisa u kojima se tražila pomoć Ministarstva u rješavanju problema.

Okupljanje odgojno-obrazovnih radnika u dječjim vrtićima i školama

Odgojitelji/učitelji/nastavnici i stručni suradnici ne okupljaju se u zbornici.

Preporučuje se izbjegavanje nepotrebnih kontakata među odgojno-obrazovnim radnicima i drugim zaposlenicima kako bi se smanjio rizik zaraze. Komunikacija među odgojno-obrazovnim radnicima treba biti redovita, a sastanci se odvijati u online okruženju ili drugom obliku koji jamči fizičku razmak i poštivanje mjera.

Prvi dan/i u ustanovi

S obzirom na epidemiološku situaciju i mjere održavanja razmaka među djecom/učenicima te preporukama vezanim uz ulaz drugih osoba u odgojno-obrazovne ustanove, prvi dan pedagoške/nastavne godine potrebno je prilagoditi [Uputama](#) sukladno mogućnostima organizacije rada u pojedinoj ustanovi.

Zbog toga nije moguće dati jedinstvenu preporuku već će svaka ustanova pronaći najbolja rješenja uz uvažavanje epidemioloških mjera.

PRVI DAN ZA DJECU RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

U dječjim vrtićima, za djecu koja se tek uključuju u sustav ranog i predškolskog odgoja dječji vrtići planirali su i omogućavali vrijeme za prilagodbu te je roditelj s djetetom mogao boraviti u dječjem vrtiću, odnosno odgojno-obrazovnoj skupini. Svjesni smo činjenice da djeci mlađe dobi treba prilagodba na novu sredinu, odgojitelje i vršnjake, ali zbog epidemije COVID-19, ove je godine mogućnost boravka roditelja nužno uskladiti s [Uputama](#) kako bi se svoj djeci, zaposlenicima, roditeljima i obiteljima omogućila što veća sigurnost i smanjila mogućnost od zaraze.

U skladu s [Uputama](#), **roditelj može ući u dječji vrtić uz pridržavanje epidemioloških mjera** (mora se preobuti ili imati plastične navlake za obuću, obavezan je imati masku na licu, dezinficirati ruke itd.).

Roditelj može boraviti s djetetom u dječjem vrtiću maksimalno 15 minuta dnevno. Ravnatelj je dužan izraditi raspored za boravak roditelja u vrtićkim skupinama i o tome ih na vrijeme obavijestiti. Ne preporučuje se istovremeno veći broj roditelja u jednoj prostoriji.

Veći broj roditelja i djece jedne odgojno-obrazovne skupine može dulje od 15 minuta boraviti samo na otvorenom prostoru, ali uz obvezno pridržavanje razmaka i nošenje maske za roditelja.

PRVI DAN ZA UČENIKE I. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Uobičajeno je da se za učenike I. razreda organiziraju priredbe te da s djecom dolaze njihovi roditelji. Zbog epidemije COVID-19 **ne preporučuje se održavanje priredaba**, ali je moguće planirati zajednički dolazak učenika i jednog roditelja u školu radi upoznavanja djece i roditelja s učiteljem i to **za svaki razredni odjel u posebnoj prostoriji ili na otvorenom**.

Ako će jedan roditelj doći s djetetom, i ako će s djetetom ulaziti u učionicu, trebalo bi za to planirati posebno vrijeme, kada u školi nema ostalih učenika i uz pridržavanje svih epidemioloških mjera. U skladu s [Uputama](#) roditelji se u prostoru škole ne bi trebali zadržati dulje od 15 minuta.

S obzirom da će učenicima biti podijeljeni i udžbenici, potrebno je **razraditi protokol i način preuzimanje** istih od strane roditelja djeteta.

Učitelji prvi dan mogu iskoristiti i za **održavanje roditeljskog sastanka**, tj. davanje uputa vezanih za organizaciju rada, upoznavanje djece i roditelja s [Uputama](#) i ovim preporukama te dogovoriti mogućnosti međusobne komunikacije na daljinu jer se ne preporučuje ulazak roditelja u škole. Ako postoje mogućnosti, sastanak se može održati **na otvorenom prostoru** ili dogovoriti održavanje **online** sastanka ili pomoću drugih dostupnih komunikacijskih kanala, ali samo ako svi roditelji za to imaju mogućnost. **Ni na koji način ne preporučuje se komunikacija koja će na bilo koji način određene roditelje i djecu staviti u nepovoljniji položaj.**

PRVI DAN ZA UČENIKE OSTALIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE I SREDNJIH ŠKOLA

Prije 7. rujna 2020., odnosno prvoga dana nastavne godine, **učenici trebaju biti obaviješteni o vremenu dolaska u školu** te pridržavanja svih **uputa** kao i o **učionici** u kojoj će se za njih izvoditi nastava.

Upute koje su propisane vezano uz prijevoz, ulaz/izlaz kao i sve druge, primjenjuju se od prvoga dana.

S obzirom da će učenicima biti podijeljeni i **udžbenici**, potrebno je **razraditi protokol preuzimanje** istih.

Trajanje nastave prvoga dana moguće je prilagoditi specifičnostima prostora i broja učenika, a **poželjno je da s učenicima bude samo razrednik**, a ne i drugi učitelji/nastavnici. Škola može prvoga dana planirati i izvođenje nastave što ovisi o odluci svake škole.

Sve učenike razrednici su dužni upoznati s pravilima i obvezama, rizicima i uputama kojih se moraju pridržavati vodeći pri tom računa o dobi učenika kao i njihovim specifičnostima, osobito ako se radi o učenicima s teškoćama u razvoju.

Roditeljske sastanke te sastanke zaposlenika potrebno je planirati **uz korištenje digitalne opreme** za komunikaciju na daljinu. U iznimnim situacijama sastanci su mogući i na otvorenom.

Obvezna je komunikacija učitelja/nastavnika kao i komunikacija s roditeljima učenika kako bi se ukazalo na napredovanje učenika ili možebitne teškoće. U toj komunikaciji ključna je uloga razrednika.

Dnevna i tjedna organizacija rada – raspored sati

Raspored sati učenici najčešće dobivaju prvoga dana nastavne godine i u mnogim se školama po njemu nastava izvodi tijekom nastavne godine. U nekim slučajevima, raspored se priprema za prve tjedne nastave, ali nakon toga najčešće se nastava održava po istom rasporedu izuzev u situacijama kada su potrebne izmjene zbog odsutnosti učitelja/nastavnika ili odlaska učenika npr. na višednevnu izvanučioničnu nastavu.

Najčešće je raspored svih nastavnih predmeta ravnomjerno raspoređen tijekom tjedna i nastavne godine te učenici imaju nastavu više predmeta tijekom jednoga dana.

Međutim, moguće je i većinu aktivnosti/nastave planirati u blok-satu (dvosat ili trosat) te se učenici imaju manje nastavnih predmeta. Osim toga moguća je i tzv. blok-nastava.

Blok-sat (dvosat ili trosat) se u nekim školama i za neke nastavne predmete izvodio češće, a u nekima se nije ni izvodio. Činjenica je da blok sat (dvosat ili trosat) ovisno o programu/kurikulumu, aktivnostima i očekivanim ishodima određenoga nastavnoga predmeta i planiranom broju sati u jednom tjednu može imati prednosti i nedostataka, ali kako je jedan od glavnih ciljeva sačuvati zdravlje učenika, odgojno-obrazovnih radnika i obitelji učenika i zaposlenika, **preporučeno je da se nastava održava u blok-satu** (dvosat ili trosat).

Kako blok-sat može smanjiti rizike za učenike i zaposlenike?

Prema [Uputama](#) potrebno je kontakte smanjiti na minimum kako bi se smanjio rizik zaraze, a iz niže navedenog primjera vidljivo je kako je izvođenje nastave u dvosatu tomu pridonosi.

Učitelj/nastavnik i učenici bit će rjeđe u kontaktu, a broj učitelja/nastavnika koji izvode nastavu tijekom jednoga dana u razrednom odjelu je manji što smanjuje broj osoba s kojima tijekom dana dolaze u kontakt. Osim toga, velik broj učitelja/nastavnika radi u dvije ili više škola te se uvođenjem nastave u dvosatu može smanjiti i broj dana u tjednu u kojima će učitelj dolaziti u jednu od škola u kojima radi. I putovanje, kao i kontakt s učenicima različitih škola može povećati rizik. Naime, ako se COVID-om zarazi učitelj koji radi u dvije ili više škola, ne samo da neće moći izvoditi nastavu u tri škole, već je moguće očekivati veći rizik i za sve s kojima će biti u kontaktu.

Stoga se preporučuje ravnateljima i satničarima izrada rasporeda u dvostima i to za izbornu nastavu s učenicima od I. do IV. razreda, a za druge nastavne predmete s učenicima od V. razreda osnovne škole do završnog razreda srednje škole.

Moguće je i izvođenje nastave u trosatu, ali valja imati na umu više čimbenika koji za učenike mogu imati i negativne učinke, kao što je zaboravljanje, ako učenici tjedan dana ne sudjeluju u nastavi ili aktivnostima jednoga nastavnoga predmeta. Nastava nekih predmeta (npr. stranih jezika) zbog toga se nikako ne bi trebala planirati u trosatu, a osobito ne za učenike u osnovnoj školi.

U nekim školama nastava je organizirana i u **tjednim blokovima** (turnusima ili blok-nastava), npr. jedan tjedan učenici imaju biologiju i prirodu (po 4 sata tjedno), a drugi tjedan povijest i geografiju (po 4 sata tjedno). I ovakva organizacija može utjecati na smanjene kontakata, ali može uzrokovati teškoće, npr. u slučaju da učenici jedan tjedan nastavu pohađaju u školi, a drugi tjedan na daljinu.

U slučaju turnusne nastave preporučuje se turnuse organizirati na način da se određeni razredni odjel podjeli na dvije grupe učenika te u školu naizmjenično dolazi jedna pa druga grupa učenika (turnusi u trajanju od 1 tjedan ili režimu 3+2/2+3 dana). Grupe učenika po turnusima trebaju biti stalne (nepromjenjive). Ovaj prijedlog nije kompatibilan s osnovnom pedagoškom smjernicom da se nastava održava za sve učenike istovremeno i u smislu dobrobiti djece je najnepovoljniji.

U nekim školama nastava se za određene nastavne predmete izvodi **u etapama** npr. tijekom prvog i dijelu drugog polugodišta, a nakon toga za druge predmete pod uvjetom da imaju isti godišnji fond sati. Premda ovakav način organizacije rada može smanjiti rizik, njegova se primjena zbog specifične epidemiološke situacije ne preporuča u ovoj školskog godini, jer će s obzirom na navedenu situaciju Ministarstvo za ovu školsku godinu koordinirati izradom okvirnoga godišnjega izvedbenog kurikulumu (GIK) za svaki nastavni predmet prema tjednima/mjesecima.

Slijedom navedenoga, s obzirom na različite situacije, valja razmisliti koji je scenarij organizacije rada u ovoj situaciji najbolji i koji se od njih može primijeniti s obzirom na osobitosti ne samo nastavnih predmeta već i programa/kurikuluma pojedinih škola (strukovne škole imaju specifičnu organizaciju rada zbog prakse te je sigurno da se organizacija rada ne samo tijekom dana ili tjedna već i određenog razdoblja može, i treba, prilagoditi kurikulumu).

Isto tako, valja imati na umu da je u školama s većim brojem učenika u razrednom odjelu moguć mješoviti model nastave prema kojem će dio učenika istog razrednoga odjela nastavu pohađati od kuće, a dio u školi ili dio razreda u školi, a dio nastavu prati na daljinu, ali se **ne preporučuje izvođenje određenih nastavnih predmeta samo na daljinu**. Ovakav model naročito nije primjeren učenicima mlađe dobi, tj. učenicima osnovne škole.

U skladu s [Uputama](#) za učenike koji su uključeni u posebne programe po modelu djelomične integracije, odgojno-obrazovni rad održava se isključivo u posebnom razrednom odjelu kako bi se smanjio rizik od zaraze te zaštitilo, primjenom epidemioloških mjera, zdravlje učenika. Tijekom trajanja epidemije COVID-19, učitelj edukacijski rehabilitator izvodit će u komunikaciji s učiteljima razrednih odjela u koji su učenici uključeni nastavu likovne, glazbene i tjelesno-zdravstvene kulture.

Za učenike koji zbog većih motoričkih teškoća ili kroničnih bolesti ne mogu polaziti nastavu, a za koje škola ima odobrenje Ministarstva za organizaciju nastave u kući, nastava se može izvoditi u domu učenika ili na daljinu. Učitelji/nastavnici koji će izvoditi nastavu u kući s roditeljima će dogovoriti može li se ista održavati u domu učenika ili na daljinu. Ne preporučuje se dolazak više učitelja/nastavnika u dom učenika tijekom jednoga dana. Učitelj/nastavnik dužan je pridržavati se

Uputa te mu se preporučuje nošenje maske. S obzirom na epidemiološku situaciju, dob učenika i mogućnosti učenika moguće je i izvođenje nastave po mješovitom modelu (na daljinu i u domu).

Prilikom izrade satnice i planiranja odgojno-obrazovnog rada potrebno je imati u vidu sljedeće:

- Ministarstvo će za ovu školsku godinu koordinirati izradom okvirnoga godišnjega izvedbenog kurikulumu (GIK) za svaki nastavni predmet prema tjednima/mjesecima kojim će se odrediti skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici na nacionalnoj razini trebaju ostvariti. Odgojno-obrazovni radnici autonomni su i u izradi vlastitih izvedbenih kurikulumu pri čemu trebaju uzeti u obzir specifičnost epidemiološke situacije te modele rada koji se u ovom dokumentu predlažu i razrađuju
- za nastavu na daljinu nužna je izrada prilagođenog rasporeda i načina provođenja učenja na daljinu, imajući u vidu da je učenicima potrebno više vremena za svladavanje gradiva nego da su u školi. Posebnu pozornost treba posvetiti dnevnom i tjednom opterećenju učenika sa obvezama po pojedinim predmetima i aktivnostima učenika.

Treći dio

Planiranje, provedba i vrednovanje nastave u pedagoškoj i školskoj godini

PLANIRANJE, PROVEDBA I VREDNOVANJE

Učenici započinju školsku godinu u školskim klupama nastavom uživo. Ostali oblici nastave poput nastave na daljinu, prilagođavaju se u skladu s realnim stanjem u populaciji vezanim uz epidemiju bolesti COVID-19. Škole i ostale odgojno-obrazovne institucije trebaju biti spremne na brzu i učinkovitu prilagodbu s realizacije nastave uživo na online nastavu u onim slučajevima u kojima je to potrebno. Iznimno je važno da se i u uvjetima pandemije i epidemije osigura **jednaka kvaliteta obrazovanja za sve učenike**. To znači da svi učenici bez obzira na socioekonomski status obitelji, posebne odgojno-obrazovne potrebe, podrijetlo, pripadnost određenoj ranjivoj skupini i vrsti škole koju pohađaju, imaju jednake uvjete za obrazovanje te da s jednakim početnim uvjetima ostvare pravo na kvalitetno obrazovanje što je osnovni preduvjet za postizanje pravednog odgojno-obrazovnog sustava. Pravedni odgojno-obrazovni sustavi sa ciljanim mjerama i aktivnom podrškom osjetljivim skupinama učenika, nastoje maksimalno ublažiti utjecaj nepovoljnih čimbenika na učenje i ostvarivanje zadanih odgojno-obrazovnih ishoda učenja.

Učenje, poučavanje i vrednovanje u odgojno-obrazovnome sustavu Republike Hrvatske temelji se na pravnim i strateškim dokumentima. Nastavno na te dokumente u nastavku se nalaze opće smjernice i preporuke koje se trebaju ostvariti u skladu s prethodno navedenim načelima u suradnji svih institucija i pojedinaca nadležnih **za planiranje i provedbu nastave** (nadležne agencije, osnovne i srednje škole, nastavnici i roditelji). Roditelji, posebice u realizaciji nastave na daljinu, predstavljaju odgojno-obrazovnom sustavu dragocjenu komponentu u postizanju odgojno-obrazovnih ishoda te je preporučljiva uska i aktivna obostrana suradnja škole i roditelja. Navedene opće preporuke i smjernice temelji su za daljnju operacionalizaciju i razradu.

U školskoj godini 2020./2021. u postojećim epidemiološkim okolnostima i s predviđenim modelom nastave koji predviđa pretežitu provedbu nastave uživo sa svrsishodnom dopunom nastavom na daljinu, treba težiti da svi učenici, u skladu sa svojim mogućnostima, postignu odgojno-obrazovne ishode kroz nastavne sadržaje propisane pojedinim predmetnim kurikulumima/nastavnim programima kako bi im se omogućio nesmetan vertikalni prijelaz u naredne obrazovne cikluse, nastavak školovanja te profesionalni i osobni razvoj.

Pri planiranju nastave u školskoj godini 2020./2021., naglasak ne bi trebao biti samo na kratkoročnim učincima poput broja ostvarenih nastavnih sati, količine obrađenog nastavnog sadržaja ili ostvarenosti pojedinih odgojno-obrazovnih ishoda, nego treba promišljati o dugoročnim posljedicama potencijalnih prekida nastave uživo na učenike, obitelji, gospodarstvo i

društvo u cjelini. Usprkos nastojanju da se odgojno- obrazovni ishodi/nastavni sadržaji propisani za određeni razred ostvare u cijelosti, u postojećim epidemiološkim okolnostima koje se ne mogu potpuno predvidjeti, **potrebno je odrediti skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici trebaju ostvariti kako bi se učenicima omogućio nastavaka školovanja te profesionalni i osobni razvoj.**

S obzirom na okolnosti u kojima je završena školska godina 2019./2020. u planiranje treba uključiti ključne odgojno-obrazovne ishode i nastavne sadržaje iz prethodnoga razreda. Osnovna znanja, vještine i stavovi u ključnim predmetnim područjima mehanizmi su zaštite pojedince od neželjenih posljedica naglih promjena u društvu. Razvoj pojedinaca i društva temeljena na znanju čine budući gospodarski rast održivim, a društvo u cjelini odgovornijim. Važnost osnovnih znanja i kompetencija naglašava i Europska unija u svom Strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020) u kojemu je postavljen cilj da bi do 2020. godine udio petnaestogodišnjih učenika koji ne dostižu osnovnu razinu čitalačke, matematičke i prirodoslovne pismenosti u svakoj zemlji članici trebao biti manji od 15%. Naglašavamo da shodno zadanom cilju ET 2020 treba neprestano **planirati ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda kojima se usvaja i razvija osnovna čitalačka, matematička i prirodoslovna pismenost svih učenika.** Najnovije PISA istraživanje pokazalo je kako su postignuća hrvatskih učenika u navedenim ključnim područjima statistički značajno ispod prosjeka zemalja OECD-a, odnosno da osnovnu razinu čitalačke pismenosti u Hrvatskoj ne dostiže svaki peti učenik (22% učenika), matematičke pismenosti svaki treći učenik (31% učenika), a prirodoslovne pismenosti svaki četvrti učenik (25% učenika). **Daljnje smanjenje udjela učenika bez osnovnih znanja i kompetencija u ključnim predmetnim područjima uslijed prekida nastave u školama značilo bi da bi se Hrvatska u budućnosti mogla suočiti s velikim udjelom građana s nedovoljno razvijenim vještinama neophodnim za funkcioniranje u modernom društvu i na tržištu rada.** Ponavljamo, shodno rezultatima PISA istraživanja, pri planiranju nastave bilo realne ili virtualne, uvijek **naglasak stavljati na podizanje pismenosti naših učenika bez obzira na količinu ostvarenih odgojno-obrazovnih ishoda.** Treba izbjegavati reprodukciju sadržaja, na račun razvijanja razmišljanja poput logičkog i kritičkog mišljenja jer u eri globalne povezanosti **informacije/činjenice su u svakom trenutku i u svakom dijelu svijeta lako dostupne, ali je važno da ih učenici znaju vrednovati, procijeniti i razumjeti te primijeniti u realnim situacijama.**

Planiranje nastave posebno je važno, a posebice u modelu koji uključuje i nastavu uživo i nastavu na daljinu, a u kojemu nije unaprijed jasno kakav će, s obzirom na okolnosti, biti odnos tih dvaju oblika nastave. Posebnu pozornost treba usmjeriti na planiranje ključnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja, aktivnosti učenika te strategija i oblika poučavanja i učenja koji se mogu uspješno ostvariti kako uživo tako i u nastavi na daljinu. U izradi izvedbenih /nastavnih kurikuluma

(ponegdje još nastavnih planova) iznimno je važno jasno razlikovati koje nastavne jedinice treba poučavati uživo, a koje su primjerene za poučavanje na daljinu.

Na početku školske godine treba utvrditi do koje su razine učenici ostvarili ključne odgojno obrazovne ishode/usvojili nastavne sadržaje iz prethodnoga razreda. Tom vrednovanju treba pristupiti formativno. **Učenik treba dobiti jasnu povratnu informaciju o razini usvojenosti svojih znanja i vještina** (primjerice, visoka, srednja, temeljna ili nedovoljna). Rezultati ovog formativnog vrednovanja nastavnicima trebaju poslužiti kao polazište za uključivanje temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja u izvedbeni godišnji kurikulum/izvedbeni program.

Odlukama o donošenju pojedinih predmetnih kurikuluma općeobrazovnih predmeta u školskoj godini 2020./2021. novi se predmetni kurikulumi uvode u II., III., te VI. i VII. razred osnovne škole te u II. i III. razred srednje škole. Pri tome treba **posebnu pozornost posvetiti izvedbenim kurikulumima nastavnih predmeta u III. i u VII. razredu osnovne škole i u III. razredu srednje škole** jer su učenici tih razreda u tom prethodnom razredu bili poučavani prema nastavnom programu i u sredini obrazovnoga ciklusa mijenjaju obrazovnu paradigmu i poučavanje nastavljaju prema kurikulumskome pristupu.

Posebnu pozornost treba posvetiti edukaciji, podršci i praćenju pedagoškog rada nastavnika u području planiranja i programiranja nastave, vrednovanja i ocjenjivanja. Nedavno objavljeni rezultati međunarodnog istraživanja TALIS 2018 pokazuju da učitelji u Hrvatskoj imaju najveću potrebu za stručnim usavršavanjem upravo u području individualiziranog učenja i korištenja IKT-a u nastavi. Slično tome, rezultati istraživanja PISA 2018 pokazuju da više od trećine nastavnika ne raspolaže tehničkim pedagoškim vještinama za primjenu IKT-a u nastavi. Više od polovice srednjih škola izjavilo je da ne raspolaže dovoljnim brojem stručnjaka za pružanje tehničke pomoći. Navedeni pokazatelji upućuju na potrebu za osposobljavanjem učitelja i nastavnika u području primjene IKT-a u učenju i poučavanju.

Učenicima treba dati jasne i kratke upute za rad te uporabu materijala u obavljanju zadataka u nastavi na daljinu. Upute također trebaju sadržavati **jasno određene rokove** za zadavanje i izvršavanje zadataka pri čemu treba uzeti u obzir uvjete za rad poput radnog okruženja koje učenik ima, razinu samostalnosti i posebne odgojno-obrazovne potrebe te u skladu s tim predvidjeti mogućnost individualne potpore pojedinom učeniku.

Posebnu brigu treba voditi o psihološkoj i mentalnoj dobrobiti učenika i učitelja/nastavnika tako da se **osigura pomoć i podrška stručnih suradnika i nadležnih službi**. Ustanova treba imati razvijene mehanizme pravodobne detekcije potreba za psihološko-pedagoškom intervencijom i poduzeti potrebne mjere kako bi se osigurala adekvatna pomoć i podrška za djecu i učenike, odgojitelje/učitelje/nastavnike i roditelje. Dakle, ustanove trebaju aktivno primjenjivati preporuke

strateških dokumenata i propisa te graditi izvrsnu suradnju temeljenu na dvosmjernoj komunikaciji svih dionika.

Da bi se osigurale jednake odgojno-obrazovne mogućnosti za svu djecu i učenike te smanjila opasnost od produbljivanja razlika među djecom i učenicima, ustanove bi trebale imati razvijene **mehanizme za identifikaciju djece/učenika u nepovoljnom položaju** te poduzeti potrebne mjere da im se osiguraju dostatni resursi i adekvatni uvjeti za učenje.

NASTAVA NA DALJINU

Nastava na daljinu u ovom dokumentu podrazumijeva **dvosmjernu komunikaciju** na daljinu na relaciji učenik-učitelj, kao i **samostalni rad** učenike od kuće. Nastavnici koriste didaktičke pristupe koji su prikladni za učenje na daljinu i omogućavaju aktivno uključivanje i rad svih učenika i „dvosmjernu“ komunikaciju.

Aktivnosti u e-obrazovanju mogu biti izvedene sinkrono (istodobno, tj. u isto vrijeme ili u nekom kraćem vremenskom intervalu) i asinkrono (u različito vrijeme, odnosno bez definiranih kratkih ciljnih vremenskih intervala)¹⁸.

Asinkrone aktivnosti omogućuju polaznicima da ih obavljaju u vrijeme koje im najviše odgovara, vremenski neograničeno korištenje elektroničke pošte, foruma i dokumenata postavljenih na web, kao i kvizova i testova čije je bodovanje automatizirano.

Sinkrone aktivnosti omogućuju komunikaciju u stvarnom vremenu na principu „isto vrijeme, različito mjesto“, asinkrone na principu „različito mjesto, različito vrijeme“. Dok sinkrona komunikacija omogućuje povezivanje i razmjenu informacije više sudionika u isto vrijeme asinkrona komunikacija je prikladnija za zadatke koji zahtijevaju promišljanje i više vremena za ostvarenje. Dok se sinkrona komunikacija odvija u realnom vremenu (sudionici moraju biti prisutni (online) u isto vrijeme, asinkrona komunikacija od sudionika ne zahtijeva da budu istodobno online te imaju vremena oblikovati svoj odgovor i komunikaciju ili je odgoditi.

Budući da učenici razredne nastave u toj dobi nisu spremni samostalno koristiti digitalne alate, **Ministarstvo će u suradnji s javnom televizijom (HRT) za najmlađe učenike uspostaviti nastavu na daljinu (Škola na Trećem)**. Za starije učenike (od V. razreda osnovne škole nadalje) izradit će se videolekcije koje mogu biti izvedene sinkrono (istovremeno, tj. u isto vrijeme ili unutar nekog kraćeg vremenskog intervala) i asinkrono (u različito vrijeme, odnosno bez definiranih kratkih ciljnih vremenskih intervala).

Kod nastave na daljinu stvara se prilagođeni raspored ili prilagođeni način provođenja učenja na daljinu, jer je učenicima potrebno jasnija orijentacija i više vremena za rješavanje zadataka i

¹⁸ <http://edupoint.carnet.hr/referalni/obrazovni/mkod/metodika/sinasin.html>

usvajanje gradiva nego da su u školi. Posebna pozornost posvećuje se dnevnom i tjednom opterećenju učenika s obvezama po pojedinim predmetima i aktivnostima. Predlaže se da komunikaciju na daljinu između nastavnika i učenike koordinira razrednik. Upute za rad učenika trebaju biti kratke, jasne i razumljive, a zadatci trebaju u skladu s njihovom dobi i sposobnostima.

Kod pripreme i uspostave oblika nastave na daljinu koristit će se pristupi opisani u [Akcijskom planu za provedbu nastave na daljinu](#) a prema [Smjernicama osnovnim i srednjim školama vezanim uz organizaciju nastave na daljinu uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije](#) te pripadajućim [Preporuka o organizaciji radnog dana učenika i uputama za vrednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu](#).

S obzirom na bogato iskustvo obrazovnih ustanova u sustavu odgoja i obrazovanja, ali prije svega iskustvo nastavnika, učenika i roditelja s online nastavom, pristupit će se reviziji, prilagodbi i dopuni navedenih Smjernica i Preporuka.

Dokumenti za pedagošku/školsku godinu 2020./2021.

DOKUMENTI U VRTIĆIMA

U skladu s člankom 21. *Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju* (Narodne novine, [10/97,107/07, 94/13](#) i [98/19](#)) predškolske ustanove dužne su donijeti godišnji plan i program rada kao i kurikulum dječjeg vrtića.

Godišnji plan i program rada i kurikulum za pedagošku godinu 2020./2021. upravno vijeće dječjeg vrtića dužno je donijeti do 30. rujna 2020. godine, a donošenje je moguće na sjednici koja će se nakon odlaska djece održati u dječjem vrtiću uz pridržavanje epidemioloških mjera ili na sastanku koji će se održati na daljinu.

Pri izradi i donošenju godišnjega plana i programa rada dječjeg vrtića potrebno je voditi računa o epidemiološkoj situaciji te posebnu pozornost posvetiti **programu zdravstvene zaštite djece, higijene i prehrane i programima socijalne skrbi**. Programe koji bi trebali uključivati djecu različitih odgojno-obrazovnih skupina nije preporučeno izvoditi na planirani način, već prvenstveno za djecu jedne odgojno-obrazovne skupine.

I u izradi kurikuluma dječjeg vrtića za pedagošku godinu 2020./2021. potrebno je predvidjeti moguća odstupanja od planiranog kao i odstupanja od vremenika aktivnosti.

Dokumentima se obvezno planira i **mogućnost rada kroz dvosmjernu komunikaciju s roditeljima** za djecu koja bi mogla biti u izolaciji, kao i za djecu koja zbog zdravstvenih razloga ne mogu ili ne smiju u dječji vrtić.

Isto tako, potrebno je planirati **rad stručnih suradnika s djecom i roditeljima** kojima je potrebna pomoć i potpora i to za djecu koja su u dječjem vrtiću i onu koja ga ne mogu pohađati.

Odlazak djece u posjete ili na izlete ne preporučuje se planirati do kraja kalendarske godine 2020., a ako se stvore uvjeti za odlazak djece, isti se naknadno mogu planirati i dopuniti u dokumentima dječjeg vrtića.

Program predškole obvezno se planira te ga je predškolska ili školska ustanova u kojoj se izvodi obvezna provesti u skladu s propisima u vremenu od 1. listopada 2020. do 31. svibnja 2021. godine¹⁹. U slučaju da se program neće moći izvoditi u dječjem vrtiću ili školskoj ustanovi, potrebno je voditi računa da mora biti realiziran u propisanom roku te je u iznimnim slučajevima moguće i njegovo **izvođenje na daljinu**.

Za roditelje i djecu koja se tek uključuju u programe ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja moguće je planirati i održati prvi roditeljski sastanak u dječjem vrtiću ili vanjskom prostoru dječjeg vrtića, ali u vremenu kada u navedenim prostorima nema djeca i uz pridržavanje epidemioloških mjera. Roditelji ne mogu u dječji vrtić bez maske i prethodne dezinfekcije obuće i ruku. Sastanku ne smiju nazočiti roditelji ni djeca koja su u izolaciji, odnosno oni koji sukladno Mjerama ne mogu u ustanovu.

DOKUMENTI U ŠKOLAMA

Godišnji plan i program rada i školski kurikulum za školsku godinu 2020./2021. školski odbor dužan je donijeti sukladno odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Sjednice vijeća roditelja vezano uz donošenje školskih dokumenata moguće je održati na daljinu u skladu s mogućnostima članova vijeća roditelja. Preporučuje se i održavanje sjednica učiteljskog/nastavničkog vijeća na daljinu (vidjeti [Upute](#)). Sjednice koja će održati u školi, preporučuje se održati uz pridržavanje epidemioloških mjera i nakon završetka nastave.

U godišnjim dokumentima, sukladno zakonima predlaže se planiranje svih sastavnica propisanih zakonima, ali uz navođenje **mogućnosti izvođenja nastave na daljinu** kao i moguća odstupanja od planiranog s obzirom na epidemiološku situaciju.

Isto tako, potrebno je unaprijed voditi računa o **mogućnostima rada po mješovitom modelu** u školama u kojima je u razrednom odjelu više učenika i nije moguće osigurati potreban razmak. Sukladno tome primjenjuje se Model B (dijeljenje razrednog odjela na dvije grupe: dok jedna skupina prati nastavu u školi druga skupina je kod kuće).

¹⁹ vidjeti Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole (Narodne novine, broj [107/14](#))

Prilikom izrade **godišnjega plana i programa rada i školskoga kurikulumuma** potrebno je imati u vidu to da će Ministarstvo za ovu školsku godinu koordinirati izradom okvirnoga godišnjega izvedbenog kurikulumuma (GIK) za svaki nastavni predmet prema tjednima/mjesecima kojim će se odrediti skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici na nacionalnoj razini trebaju ostvariti. Odgojno-obrazovni radnici autonomni su i u izradi vlastitih izvedbenih kurikulumuma pri čemu trebaju uzeti u obzir specifičnost epidemiološke situacije te modele rada koji se u ovom dokumentu predlažu i razrađuju.

Srednjim strukovnim školama preporučuje se i posebno planiranje mogućnosti realizacije praktične nastave i stručne prakse. Praktična nastava, neovisno izvodi li se samo u prostorima škole, kombinirano u prostorima škole i u gospodarskom subjektu ili samo u gospodarskom subjektu (što ovisi o programu obrazovanja/strukovnom kurikulumu), mora, prije svega, učenicima omogućiti ostvarivanje godišnjeg propisanog broja sati nastave.

Kada se praktična nastava izvodi u školi razredni odjeli dijele se u odgojno-obrazovne skupine s manjim brojem učenika, kako je propisano Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, nastavnim planom i programom za određeno zanimanje/strukovnim kurikulumom za stjecanje kvalifikacije te se nastava može organizirati u turnusima. Sve skupine učenika naizmjenično će dolaziti u školu, primjerice u izmjenama 1+1 tjedan ili režimu 2+3/3+2 dana.

Kada se praktična nastava izvodi u gospodarskom subjektu, važno je napomenuti da u gospodarskom subjektu u isto vrijeme ne smije biti veći broj učenika istoga razrednog odjela ili čak različitih godina obrazovanja, pogotovo ako se radi o manjim gospodarskim subjektima. Nastavnici zaduženi za praćenje učenika na praktičnoj nastavi u gospodarskom subjektu moraju s gospodarskim subjektom dogovoriti najprimjereniji način praćenja učenika (osobni dolazak nastavnika u gospodarski subjekt uz propisane epidemiološke mjere, telefonskim putem ili elektroničkim putem).

Isto tako, nastavnim planom i programom za određeno zanimanje propisan je broj sati stručne prakse koji učenik mora obaviti u određenoj godini obrazovanja kako bi mogao upisati sljedeći razred ili završiti svoje obrazovanje.

Stručnu praksu srednja strukovna škola organizirat će na način da će u dogovoru s gospodarskim subjektom pripremiti raspored upućivanja učenika na istu, također na način da u gospodarskom subjektu nije u isto vrijeme veći broj učenika, pogotovo ako se radi o manjim gospodarskim subjektima.

Važno je da se učenici prilikom odlaska na praktičnu nastavu i/ili stručnu praksu u gospodarskim subjektima pridržavaju preporuka koje su izdane za određenu specifičnu djelatnost kojim se gospodarski subjekt bavi.

Škola je dužna planirati i:

- a) **izvođenje nastave po Modelu C** za učenike pripadnike nacionalnih manjina, a način izvođenja nastave provodit će se u skladu s [Uputama](#);
- b) **izvođenje dodatne i dopunske nastave** kao i izvannastavnih aktivnosti iako će se iste, u skladu s [Uputama](#), za vrijeme epidemije COVID-19, zbog smanjenja rizika, izvoditi isključivo za učenike istog razrednog odjela ili na daljinu;
- c) **izvođenje nastave učenja hrvatskog jezika za učenike koji ne znaju ili nedostatan znaju hrvatski jezik**
 - ukazujemo da je [Uputama](#) predviđeno izvođenje nastave bez miješanja učenika različitih razrednih odjela te se program pripreme ili dopunske nastave hrvatskoga jezika može izvoditi u školi ili na daljinu
 - ako je moguće, učenike koji su ili će tek biti uključeni u pripremnu nastavu hrvatskog jezika na daljinu, sukladno propisima uključiti u pohađanje redovite nastave u školi u koju su upisani posebice onih nastavnih predmeta kod kojih slabije znanje hrvatskoga jezika ne predstavlja znatniju zapreku za praćenje nastave.

Preporučuje se planiranje **izvanučioničke nastave**, pri čemu vrijeme realizacije nije potrebno precizirati jer mogućnost realizacije ovisi o epidemiološkoj situaciji.

Ističemo da je HZJZ 21. kolovoza 2020. godine donio [nove preporuke](#) vezano uz **mogućnosti izvanučioničke nastave vezano uz pandemiju COVID-19** koje su dostupne na mrežnim stranicama HZJZ-a.

Za osnovne škole u kojima se izvodi produženi boravak i/ili produženi stručni postupak, s obzirom da je u [Uputama](#) preporučeno ne spajati učenike različitih razrednih odjela, potrebno je utvrditi potrebe roditelja i u dogovoru s osnivačima i jedinicama lokalne samouprave razmotriti može li se i na koji način povećati broj odgojno-obrazovnih skupina, ali samo ako za navedeno postoje prostorni uvjeti. Ukoliko osnivač nije u mogućnosti osigurati produženi boravak za sve učenike koji su iskazali interes za takav oblik odgojno-obrazovnog rada, preporuka je da se organizira boravak za niže razrede (I. i II.) a za ostale razrede prema prostornim uvjetima i mogućnosti osnivača.

Iznimno, kako bi se djeci omogućilo uključivanje u program produženog boravka, moguće je u školi koja ima prostoriju veće površine postaviti prozirne pregrade koje će omogućiti odvajanje učenika različitih odgojno-obrazovnih skupina, ali samo na način da ne dolazi do kontakta učenika različitih razrednih odjela (rad je potrebno organizirati na način da učitelj može vidjeti svakog

učenika a učenici međusobno mogu komunicirati pri čemu je potrebno voditi računa i o mjerama propisanim [Uputama](#)).

Za lijepog vremena učenici uključeni u produženi boravak mogu boraviti i na otvorenom.

Zaduženja učitelja i nastavnika u školskim ustanovama

Zaduženja učitelja/nastavnika i stručnih suradnika potrebno je pripremiti u skladu s propisima. Dakle, učitelj/nastavnik zadužuje se na isti način kao da nema epidemije COVID-19, ali **svaki bi učitelj/nastavnik trebao biti spreman i na promjene** kao što su zamjene kolega, promjena modela izvođenja odgojno-obrazovnoga rada i sl.

Za izradu zaduženja učitelja/nastavnika i stručnih suradnika, ali i ostalih zaposlenika ravnatelj treba **imati podatke o zaposlenicima koji neće biti u mogućnosti izvoditi nastavu u školi**. Popis izrazito vulnerabilnih skupina bolesti i zdravstvenih stanja i uvjeti za njihov boravak u školi sukladan je pravilima liječničke struke. Za svaku izrazito vulnerabilnu osobu ili osobu koja dijeli kućanstvo s izrazito vulnerabilnom osobom, potrebno je pojedinačno razmotriti situaciju uzimajući u obzir aktualnu epidemiološku situaciju. Odluku o tome donosi liječnik primarne zdravstvene zaštite kao i o eventualnim drugim posebnim mjerama zaštite poput nošenja maske i sl.

Učitelji/nastavnici koji spadaju u izrazito vulnerabilne skupine mogu, sukladno nastavnom predmetu, ali i dobi učenika koje poučavaju, izvoditi nastavu na daljinu u skladu s potrebama i mogućnostima o čemu odlučuje ravnatelj.

Učeniku koji ne može ili ne smije u školu i koji će duže izbivati s nastave te mu za rad treba **računalo/tablet i pristup internetu**, škola će iste u dogovoru s roditeljima dostaviti (ukoliko za to postoji potreba) te će ih učenik **koristiti tijekom izbjivanja s nastave u školi, a po povratku u školu vratiti**. Među učenicima koji neće moći u školu, sigurno će biti i onih koji se ne znaju služiti različitim alatima te će im trebati omogućiti pomoć i potporu. Zbog sigurnosti, najvjerojatnije neće biti moguća pomoć u domu, ali ona se treba ostvariti komunikacijom uživo.

Preporuke za roditelje

U skladu s propisima rani i predškolski odgoj i obrazovanje nije obavezan izuzev programa predškole, ali osnovnoškolski odgoj i obrazovanje je obavezan. Epidemiolozi sustavno ukazuju na činjenicu da je **dijete/učenik u odgojno-obrazovnoj ustanovi siguran kao i kod kuće**. Iznimka su **djeca/učenici koji spadaju u izrazito vulnerabilne skupine** za koje je u [Uputama](#) preporučeno, da tijekom epidemije COVID- 19, nastavu **prate isključivo na daljinu**.

Odgojitelji će roditeljima takve djece pružiti **pomoć i podršku** dvosmjernom komunikacijom vodeći računa o dobi djece, njihovim mogućnostima i sposobnostima. Škole će za takve učenike osigurati sudjelovanje u nastavi na daljinu i to ovisno o dobi te mogućnostima komunikacije i sposobnostima korištenja digitalnih alata učenika.

Za ostalu djecu/učenike nastava će se održavati **u školi**, a ako to epidemiološka situacija bude zahtijevala s ciljem smanjena komunikacije između većeg broja učenika, moguće je i izvođenje nastave po **mješovitom modelu** (dijelom u školi, dijelom na daljinu) ili u krajnjem slučaju samo **na daljinu**. Nastava uglavnom na daljinu planirana je i u slučaju potrebe izolacije dijela učenika, razrednih odjela ili čak cijele škole.

Zbog sigurnosti djece u dječjem vrtiću i školi, [Uputama](#) su preporučene mjere kojih se svi, a to znači i roditelji djece/učenika, trebaju pridržavati.

Roditelji djece/učenika koji su tijekom svibnja već bili uključeni u odgojno-obrazovni rad u ustanovama, **upoznati su s mjerama** vezanim uz dovođenje i odvođenje djece, potrebu mjerenja i evidentiranja temperature djeteta svakoga dana prije odlaska u ustanovu, pravila kojih se trebaju pridržavati (npr. fizički razmak, različito vrijeme ulaska u ustanovu i sl.).

Roditelji čija će djeca tek krenuti u dječji vrtić ili I. razred osnovne škole o mjerama kojih se potrebno pridržavati, mogu saznati iz [Uputa](#), a s istima će biti i upoznati prilikom polaska njihova djeteta u dječji vrtić ili školu.

Roditeljima starijih učenika, koji su nastavu do kraja nastavne godine 2019./2020. pratili na daljinu, preporučuje se da pravovremeno **prouče mjere i da ih se pridržavaju**.

Roditelji moraju biti svjesni da se zbog epidemije treba strogo pridržavati mjera te da svako nepridržavanje istih utječe na povećanje rizika od zaraze.

Stoga se roditeljima preporučuje da sa svojom djecom, bez obzira na dob djeteta, **što češće razgovaraju o onome što tabaju činiti da zaštite svoje, ali i zdravlje članova obitelji, vršnjaka i drugih.**

Osobito ukazujemo na činjenicu da se izvođenje odgojno-obrazovnog rada u dječjim vrtićima odvija **bez** spajanja odgojno-obrazovnih skupina, odnosno da se održavanje nastave odvija **samo za učenike istoga razrednog odjela** ili odgojno-obrazovne skupine s programima za učenike s teškoćama u razvoju.

Roditelji djece/učenika koji neće moći u dječji vrtić/školu ili onih koji će nastavu pratiti na daljinu, ovisno o dobi djeteta, trebali bi svom djetetu biti pomoć i potpora. Za učenike kojima je potrebno bit će organizirana i **dodatna i dopunska nastava**. Iako ovaj oblik nastave nije obavezan, preporučuje se roditeljima da temeljem mišljenja učitelja/nastavnika potiču svoju djecu za praćenje iste, jer rad s učiteljem uživo uvelike može pridonijeti napredovanju djeteta, odnosno ostvarenju ishoda i boljih postignuća.

Iako je roditeljima ograničena mogućnost ulaska u odgojno-obrazovnu ustanovu, **roditelji imaju obvezu pratiti napredovanje svoga djeteta**. Stoga je i ove godine predviđena komunikacija odgojno-obrazovnih radnika s roditeljima. U komunikaciji s odgojno-obrazovnim radnicima, preporučuje se komunikacija na daljinu u dogovoreno vrijeme i to samo u radne dane.

Učenik ima obvezu pohađanja nastave, a roditelj ima obvezu opravdati svoje dijete u slučaju bolesti ili zatražiti izostanak sukladno odredbama Pravilnika o kriterijima za izricanje pedagoških mjera²⁰.

Ujedno ukazujemo da je HZJZ izdao [Savjete za roditelje vezano uz rad vrtića i škola](#) od 25. svibnja 2020. koji su dostupni na mrežnim stranicama²¹.

²⁰ Pravilnika o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (Narodne novine, broj [3/17](#) i [94/15](#)).

²¹ Savjete za roditelje vezano uz rad vrtića i škola od 25. 05. 2020. godine dostupno na poveznici: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Savjeti_za_roditelje_22_05_2020.pdf

Četvrti dio

Podrška u radu vrtićima i školama

Vrtićima i školama, odnosno ravnateljima, odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima kao i osnivačima, Ministarstvo zajedno s agencijama sustava (AZOO, ASOO, NCVVO, CARNet, AMPEU) pruža sustavnu pomoć i potporu. Ta potpora neće izostati ni u ovoj pedagoškoj i školskoj godini. Štoviše, još će se više intenzivirati. Stoga, u nastavku ovih preporuka donosimo kratke informacije o oblicima podrške i potpore koje vrtići i škole mogu očekivati.

Prije toga, donosimo nekoliko ključnih koraka koje valja poduzeti u sljedećim mjesecima.

- S početkom pedagoške i školske godine 2020./2021. škole, uz podršku CARNet-a, trebaju otvoriti virtualne razrede. CARNet-a treba prikupiti povratne informacije škola i nastavnika o načinu i preporukama za otvaranje virtualnih razreda te tome prilagoditi preporuke.
- Škole trebaju organizirati pripreme za provedbu mješovitog i modela nastave na daljinu (moguće scenarije mogu pripremiti izradom plana na temelju vlastitih prethodnih iskustava i ovih Preporuka).
- Škole trebaju učenicima, učiteljima i nastavnicima podijeliti opremu, uključujući i opremu koja je u postupku nabave u okviru projekta Cjelovita kurikularna reforma II (CKR II) i e-Škola, a sukladno smjernicama međunarodnoga istraživanja učenja i poučavanja TALIS 2018.
- Profesionalni razvoj (stručno usavršavanje) treba nastaviti prema planu i posebno motivirati nastavnike na sudjelovanje u usavršavanju (projekt CKR II).
- Poticati suradnju među nastavnicima u školi i u virtualnim učionicama, a sukladno smjernicama međunarodnoga istraživanja učenja i poučavanja TALIS 2018.
- Treba organizirati stručne timove koji će tijekom pedagoške i školske godine raditi na pripremi videomaterijala te drugih materijala za učenje i poučavanje (projekt CKR II).

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

Ministarstvo obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na sustav predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu.

Vezano za pedagošku/školsku godinu 2019./2020. Ministarstvo je zajedno s agencijama sustava (CARNet, SRCE, AZOO, ASOO, AMPEU, NCVVO), razvilo koncept nastave na daljinu, donijelo [Akcijски plan za provedbu nastave na daljinu](#) koji bi se, ukoliko epidemiološka situacija bude zahtijevala provedbu nekog oblika nastave na daljinu, trebao primjenjivati u školskoj godini 2020./2021.

U procesu digitalizacije prioritet Ministarstva bio je osigurati **digitalnu neovisnost nastavnika**, što podrazumijeva osiguravanje prijenosnih računala za nastavnike, opremanje učionica projektorima i pametnim pločama. Tijekom 2019. godine nabavljeno 1 269 prijenosnih računala iz projekta CKR II za stručne suradnike i 26 755 prijenosnih računala za nastavnike preko projekta e-Škole. U 2020. godini nabavit će ih se jednako toliko za preostale nastavnike. Nabavljeni su projektori i pametne ploče za učionice u kojima su nedostajali.

Uz to, Ministarstvo se usredotočilo i na **opremanje učenika** kroz projekt Podrška provedbi Cjelovite kurikularne reforme (CKR I i CKR II), financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda (ESF). Do sada su nabavljeni tableti (91 641 tablet) za sve učenike petih i sedmih razreda osnovne škole te 10 000 tableta za razrednu nastavu u kojoj će se koristiti pod nadzorom učitelja.

U ovoj pedagoškoj i školskoj godini Ministarstvo će nastaviti s razvojem i unaprjeđenjem sustava odgoja i obrazovanja kao i digitalnom transformacijom. S tim u svezi, u proceduri nabave za školsku godinu 2020./2021. je i nabava opreme za učenike i nastavnike financirana putem dvaju postojećih projekata - CKR II i e-Škole: za učenike osnovnih škola nabava 109 885 tableta vrijednosti 154 561 609, a za nastavnike nabava 26 755 prijenosnih računala vrijednosti 88 950 000 kuna.

U ovoj pedagoškoj/školskoj godini Ministarstvo će nastaviti s pružanjem stručne podrške i pomoć ravnateljima i odgojno-obrazovnim radnicima.

U organizaciji Ministarstva za ovu školsku godinu koordinirati izradom okvirnoga godišnjega izvedbenog kurikuluma (GIK) za svaki nastavni predmet prema tjednima/mjesecima kojim će se odrediti skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici na nacionalnoj razini trebaju ostvariti. Odgojno-obrazovni radnici autonomni su i u izradi vlastitih izvedbenih kurikuluma pri čemu trebaju uzeti u obzir specifičnost epidemiološke situacije te modele rada koji se u ovom dokumentu predlažu i razrađuju.

Budući da učenici razredne nastave u toj dobi nisu spremni samostalno koristiti digitalne alate Ministarstvo će u suradnji s javnom televizijom (HRT) za najmlađe učenike uspostaviti nastavu na daljinu (Škola na Trećem). Za starije učenike (od V. razreda osnovne škole nadalje) izradit će se videolekcije koje mogu biti izvedene sinkrono (istovremeno, tj. u isto vrijeme ili unutar nekog kraćeg vremenskog intervala) i asinkrono (u različito vrijeme, odnosno bez definiranih kratkih ciljnih vremenskih intervala).

Svjesni smo da su pristupačnost i oprema prvi, ali ne i dovoljan uvjet kvalitetan pedagoški rad. Zato Ministarstvo zajedno s Vladom Republike Hrvatske tijekom godina 2020./2024. planira privući dodatna sredstva iz EU fondova kako bi se:

- postojeće digitalno učenje moglo kvalitetno nadograditi a koje bi također bilo prilagođeno za provođenje učenja na daljinu u iznimnim situacijama

- osigurao kvalitetan odgoj i obrazovanje od najranije dobi te povećao obuhvat djece u vrtićima od 4. godine do polaska u osnovnu školu
- postupno uvodila cjelodnevna nastava za učenike osnovnih škola što će izravno pridonijeti poboljšanju obrazovnih postignuća učenika, osiguravanju jednakih mogućnosti svim učenicima, poboljšanju dobrobiti učenika i njihovih obitelji te povećanju autonomije i odgovornosti škola.

AGENCIJA ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

U skladu sa Zakonom o Agenciji za odgoj i obrazovanje i Statutom, [Agencija za odgoj i obrazovanje](#) (AZOO):

- pruža stručnu pomoć i daje upute ustanovama, njihovim ravnateljima te odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima u provedbi djelatnosti odgoja i obrazovanja
- organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika i ravnatelja
- provodi stručno-pedagoški nadzor izravnim stručno-pedagoškim uvidom u odgojno-obrazovni rad ustanove, rad odgojno-obrazovnih radnika te rad ravnatelja kao stručnog voditelja ustanove.

Od trenutka proglašenja epidemije bolesti COVID-19 pa sve do kraja školske godine 2019./2020. savjetnici Agencije pružali su školama, ravnateljima i odgojno-obrazovnim radnicima stručno-savjetodavnu pomoć. Stručna pomoć podrazumijeva praćenje ostvarivanja djelatnosti odgoja i obrazovanja u odgojno-obrazovnim ustanovama s ciljem pružanja cjelovite savjetodavne pomoći pri traženju rješenja za konkretne probleme u poučavanju i učenju, predlaganje učinkovitih razvojnih strategija i smjernica te davanje uputa odgojno-obrazovnim ustanovama, njihovim ravnateljima, odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima u provedbi djelatnosti odgoja i obrazovanja.

Savjetnici Agencije su bili suradnici u kreiranju sljedećih dokumenata koji su postali aktualni primjenom nastave na daljinu:

- [Preporuke za organizaciju rada u razrednoj nastavi i upute za vrednovanje i ocjenjivanje](#)
- [Upute za rad predškolskih ustanova te posebnih razrednih odjela i rad s djecom s teškoćama koji imaju pomoćnike u nastavi](#)
- [Upute za provedbu praktičnih vježbi, dopunske nastave, popravnih i razlikovnih ispita u srednjim školama](#)
- Priprema i organizacija nastavka natjecanja 2019./20. godinu s epidemiološkim mjerama koje je propisao HZJZ

- Upute za zbrinjavanje djece rane i predškolske dobi nakon otvaranja vrtića.

U vremenu proglašenja epidemije, u Agenciji je oformljen tim savjetnika koji su svakodnevno odgovarali na upite dionika s ciljem odgojno-obrazovne podrške. Savjetnici Agencije izrađivali su video lekcije po predmetnim područjima za učenike osnovnih i srednjih škola (snimljeno je oko 500 video lekcija za predmetnu i razrednu nastavu, kao i za nastavu talijanske i srpske nacionalne manjine).

Tijekom protekle pedagoške/školske godine Agencija je organizirala niz stručnih skupova za ravnatelje osnovnih i srednjih škola.

U pedagoškoj/školskoj godini 2020./2021. Agencija će nastaviti s pružanjem stručne podrške i pomoć ravnateljima i odgojno-obrazovnim radnicima. Oblici pružanja stručne pomoći ovisit će o epidemiološkoj situaciji te odlukama, uputama i dogovorima s Ministarstvom. Prema [Vremeniku stručnih skupova AZOO za 2020. godinu](#) Agencija planira stručne skupove uz poštivanje epidemioloških preporuka, praćenje organizacije i realizacije odgojno-obrazovnoga rada u dječjim vrtićima, odnosno nastave u školama te intenzivno pružanje stručne pomoći. Planira se kontinuirana on-line komunikacija s voditeljima ŽSV-a ravnatelja.

Odgojitelji, učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji mogu putem niže navedenih e-mail adresa zatražiti stručnu pomoć i podršku u pripremi i ostvarivanju odgojno-obrazovnoga rada:

1. mr. sc. Gea Cetinić, gea.cetinic@azoo.hr
2. Vladimira Brezak, prof., vladimira.brezak@azoo.hr
3. Igor Rukljač, mag. prim. educ., igor.rukljac@azoo.hr
4. mr. Đurđa Kulušić, [djurdja.kulusic@azoo.hr](mailto:djurđa.kulusic@azoo.hr)
5. Sanja Jelovčić, prof., sanja.jelovcic@azoo.hr

Odgojno-obrazovni radnici mogu stručno-pedagošku pomoć dobiti i od viših savjetnika Agencije za pojedine nastavne predmete/područja.

AGENCIJA ZA STRUKOVNO OBRAZOVANJE I OBRAZOVANJE ODRASLIH

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) pruža podršku u radu s ravnateljima i odgojno-obrazovnim radnicima organiziranjem i provedbom stručnih usavršavanja za zaposlene u sustavu strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih kroz:

- jačanje kompetencija i profesionalni razvoj nastavnika struke za rad s učenicima i odraslim polaznicima
- podrška provedbi novih kurikuluma orijentiranih na ishode učenja
- podrška nastavnicima strukovnih predmeta kroz upoznavanje s novim tehnologijama

- stručno usavršavanje nastavnika-pripravnika.

Nadalje, Agencija, kao dio sustava osiguravanja kvalitete u strukovnom obrazovanju i obrazovanju odraslih, provodi aktivnosti stručno-pedagoškog nadzora u strukovnim školama te nadzor nad stručnim radom ustanova za obrazovanje odraslih. Također, Agencija pruža potporu (savjetovanje, održavanje radionica, izravna komunikacija sa školama i nastavnicima, itd.) provedbi strukovnih kurikuluma i programa obrazovanja odraslih.

U vremenu proglašenja epidemije Agencija je uspostavila **Centar za informiranje i podršku u slučaju važnih upita** (održavanje virtualne nastave u strukovnim školama, natjecanja učenika, priznavanje inozemnih kvalifikacija, stručne ispite, napredovanja, provođenje programa obrazovanja odraslih u virtualnom okruženju, upiti korisnika Europskoga socijalnoga fonda u području obrazovanja).

Agencija je u roku od 72 sata razvila i pokrenula **Portal za potporu održavanju nastave na daljinu za strukovne škole i ustanove za obrazovanje odraslih** - <https://nastava.asoo.hr>. U razdoblju od ožujka do lipnja 2020. Agencija je prikupila, obradila i objavila 6 336 digitalnih materijala za međupredmetne i sektorski specifične teme. Materijali su prikupljeni od strukovnih nastavnika i nastavnika u obrazovanju odraslih, visokih učilišta te u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom (HGK) i Hrvatskom obrtničkom komorom (HOK) i od poslodavaca. Zabilježen je pristup 26.000 korisnika Portalu.

Agencija je pružala podršku ravnateljima i nastavnicima strukovnih predmeta, odnosno ustanovama za obrazovanje odraslih u uvjetima održavanje nastave na daljinu.

Nadalje, Agencija je izradila i objavila [Preporuke za vrjednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu za sustav strukovnog obrazovanja i sustav obrazovanja odraslih](#). Izradila je [Preporuke za vrednovanje polaznika u formalnom sustavu obrazovanja odraslih](#) te je uspostavljen *sustav tjednog izvješćivanja* o provedbi programa i vrednovanju polaznika u nastavi na daljinu. Izrađene su *Smjernice za dovršavanje procesa samovrednovanja* nastavno na *Upute za vrjednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu* (Ministarstvo, travanj, 2020.) i poglavlje *Vrjednovanje i samovrjednovanje nastavnika* (str. 23).

U školskoj godini 2020./2021. Agencija će svim ravnateljima i odgojno-obrazovnim radnicima pružati podršku i pomoć neovisno o modelu nastave:

- savjetnici Agencije pružat će kontinuiranu **izravnu podršku školama** i ustanovama u prilagodbi provedbe kurikuluma i metoda rada u virtualnom okruženju te kombiniranom radu
- Agencija će prema potrebi **objavljivati materijale na portalu za potporu održavanju nastave na daljinu** za strukovne škole i ustanove za obrazovanje odraslih - <https://nastava.asoo.hr>

- razviti će se novi **modul za stručno usavršavanje strukovnih nastavnika** za izvođenje nastave na daljinu, odnosno o metodama poučavanja i vrednovanja u virtualnom okruženju te kombiniranog rada (npr. *flipped classroom*, *blended learning*, itd.)
- temeljem razvijenog modula organizirat će se i **provesti stručno usavršavanje** za nastavnike i andragoške djelatnike u dva ciklusa
- organizirat će se skup za ravnatelje strukovnih škola s ciljem razmjene informacija i pružanje podrške provedbi nastave u kontekstu COVID-19 epidemije
- organizirat će se Međunarodni andragoški simpoziji s temom provedba programa u okolnostima COVID-19 epidemije.

Agencija će nastaviti pružati izravnu podršku i kroz *Centar za informiranje i podršku*:

1. Za održavanje virtualne nastave u strukovnim školama koji se odnose na strukovne predmete upiti će se slati na adresu e-pošte: nastava@asoo.hr
2. Za sustav strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, natjecanja učenika, priznavanje inozemnih kvalifikacija, stručne ispite, napredovanja te ostali upite iz nadležnosti Agencije zaprimat će se putem e – pošte: infocentar@asoo.hr,
3. Za provođenje programa obrazovanja odraslih u virtualnom okruženju upiti će se slati putem e-pošte na: progimis@asoo.hr;
4. Upiti korisnika Europskoga socijalnoga fonda u području obrazovanja zaprimat će se putem e-pošte: defco@asoo.hr.

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

[Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja](#) (NCVVO) obavlja poslove vanjskog vrednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i poslove provođenja ispita temeljenih na nacionalnim standardima.

U školskoj godini 2019.-2020. stručnjaci Centra osmislili su i pokrenuli mrežno sjedište [U centru mature](#) objedinjujući niz aktivnosti kojima Centar stavlja javnosti na raspolaganje svoje višegodišnje znanje i iskustvo u pripremi i provedbi ispita državne mature i ostalih ispita vanjskoga vrednovanja.

Iako su digitalni materijali u prošloj školskoj godini prvenstveno bili namijenjeni maturantima i nastavnicima završnih razreda srednjih škola kao pomoć u okolnostima odvijanja nastave na daljinu i pripremi za ispite državne mature, Centar nastavlja s nadopunom *online* baze znanja digitalnim materijalima, koja je u ovom trenutku usredotočena na olakšavanje procesa vrednovanja svim nastavnicima koji su suočeni s novonastalim procesom vrednovanja u promjenjivim okolnostima. Cilj je staviti na raspolaganje akumulirano znanje Centra kako bi fokus nastavičkih aktivnosti bio stavljen na one kompetencije koje je nužno usvojiti tijekom srednjoškolskoga obrazovanja te mogućim načinima vrednovanja obrazovnih ishoda.

Digitalni materijali sadrže smjernice za kvalitetnu pripremu za polaganje ispita državne mature, smjernice za izradu zadataka i vrednovanje obrazovnih ishoda te bazu zadataka. Svakom zadatku pridružen je obrazovni ishod koji se tim zadatkom ispituje, tip zadatka, ključ za odgovore (rješenje) i primjer rješavanja. Također, omogućeno je i postavljanje dodatnih pitanja vezanih uz razumijevanje nastavnoga sadržaja na koje odgovore pružaju dugogodišnji stručnjaci, autori zadataka i ocjenjivači ispita državne mature.

Osim navedenog, učenici imaju mogućnost pisanja eseja za vježbu koji se zatim vrednuje sukladno kriterijima za vrednovanje eseja na ispitu državne mature. Mrežno sjedište [U centru mature](#) povezano je s profilima na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, YouTube, TikTok) koji uvelike olakšavaju transparentno i pravovremeno dijeljenje važnih informacija i savjeta iz djelokruga rada Centra.

U pripremi su i **Viber bot** kao i dvosmjerna Viber zajednica koje će omogućiti dobivanje provjerenih i točnih povratnih informacija u najkraćem mogućem roku. Osim navedenog, planirano je održavanje većeg broja *online* edukacija, koje su se pokazale kao izvrstan alat kojim se postiže maksimalna učinkovitost uz minimalna financijska sredstva. *Online* edukacije bit će usmjerene prema svim nastavnicima, a planiraju se i tematska izlaganja „PISA rezultati kroz prizmu TALIS istraživanja“ za djelatnike Agencije za odgoj i obrazovanje i Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Sva komunikacija među stručnjacima Centra, ali i s vanjskim suradnicima, nastaviti će se putem „Virtualnog ureda“ podignutog na besplatnoj Discord platformi. Kao posebno osmišljeno in-house rješenje za *online* komunikaciju koje zadovoljava sigurnosne standarde Centra, Discord je zadovoljio sve postavljene kriterije vezane za sigurnost, brzinu implementacije, jednostavnost i ponajprije besplatan prelazak u *online* način poslovanja.

U pedagoškoj godini 2020./2021. Centar će nastaviti s aktivnostima praćenja i osiguranja kvalitete u sustavu ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja koje će biti prilagođene novonastalim okolnostima i potrebama sustava. Planirane su aktivnosti kojima će se ispitati kako su se dječji vrtići nosili s radom u vrijeme uvođenja mjera, s kojim se teškoćama trenutno susreću odnosno koje su njihove realne potrebe u narednom periodu. U fokusu ispitivanja je kvaliteta implementacije kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te dimenzije dobrobiti djece i stručnih djelatnika kao i izazovi organizacije rada u odnosu na specifične uvjete. Za potrebe uvida koristiti će se fokus grupe s ciljanim skupinama ključnih dionika te anketna ispitivanja na uzorcima ispitanika koje će se provoditi u *online* okruženju. Rezultati će se koristiti za bolje razumijevanje potreba sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te osiguranje podrške ustanovama u vidu preporuka na razini sustava i konkretnih mjera za unapređenje kvalitete rada dječjih vrtića te, u konačnici, za doradu elemenata modela samovrednovanja ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja čijom će implementacijom Centar dugoročno pružati podršku u osiguranju kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Prema istoj metodologiji provodit će se i fokus grupe s ciljanim skupinama ključnih dionika za provedbu *online* nastave (učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji) i državne mature (članovi školskoga ispitnoga povjerenstva) te posljedično i anketna ispitivanja na uzorcima prethodno navedenih ispitanika u *online* okruženju.

Online predavanja stručnjaka Centra započet će u listopadu:

1.) Tema *online* predavanja Smjernice za izradu ispitnih zadataka

Namijenjena je svim učiteljima i nastavnicima osnovnih i srednjih škola, neovisno o predmetima koje poučavaju koji žele ponoviti temeljne koncepte o konstrukciji ispita te onima koji žele sastaviti vlastite zadatke i testove za potrebe vrednovanja za učenje i vrednovanje naučenoga u nastavi.

2.) Tema *online* predavanja Smjernice za uporabu zadataka iz provedenih ispita državne mature

Namijenjena je nastavnicima koji se žele koristiti već postojećim standardiziranim zadacima koji su dio prethodno provedenih ispita državne mature, ali je ujedno i primjerena za sve srednjoškolske nastavnike, posebice nastavnike ovogodišnje generacije maturanata, ali i svim ostalima koji žele unaprijediti kvalitetu vrednovanja odgojno-obrazovnih ishoda.

Materijali koji su sastavni dio mrežnoga sjedišta [U centru mature](#) su:

- [Smjernice](#)
- [Digitalni materijali – Primjeri ispitnih pitanja](#)
- [Daj pet – letci](#)
- [S kazalištem na maturu](#)
- [Podcast](#)

CARNET

CARNet-ova uloga u provedbi nastave na daljinu u proteklo je nastavnoj godini bila značajna.

Zbog epidemije COVID 19 u Hrvatskoj je od 16. ožujka ove godine prekinuta redovita, a pokrenuta nastava na daljinu.

CARnet-ov cilj bio je **osigurati infrastrukturu te potrebne platforme i alate** za organizaciju poslovanja škole u virtualnom okruženju i nastave na daljinu kao i pružiti školama korisničku podršku. S obzirom na to, podrška provođenju nastavi na daljinu u periodu od ožujka 2020. do kraja školske godine 2019./2020. provodila se u gotovo svim segmentima CARnet-ovog poslovanja.

Optimizirani su mrežni i sistemski resursi uz stalno **praćenje sigurnosnih rizika** kako bi korištenje platformi i alata za udaljeno učenje korisnicima proteklo sa što manje poteškoća. Stručnjaci u podršci obrazovanju i podršci korisnicima su pripremali **upute za ravnatelje, nastavnike, učenike**, pa i roditelje za podržane platforme i alate te pružali stalnu korisničku podršku kroz više komunikacijskih kanala.

Usprkos krizi i svim izazovima s kojima su nastavnici i učenici bili suočeni, uz znatne napore svih dionika, osiguran je prelazak s tradicionalnog načina poučavanja na virtualni nastavni program za učenike viših razreda osnovnih škola kao i za srednjoškolce.

Sve škole u RH su morale do 16. ožujka 2020. uspostaviti **virtualnu zbornicu i virtualne razrede** na jednoj od ponuđenih platformi putem koje su se korisnici morali prijaviti svojim AAI@Edu.Hr elektroničkim identitetom. Virtualni razredi trebali su biti organizirani tako da se u pojedinom virtualnom razredu organizira nastava za sve predmete za pojedino razredno odjeljenje, stoga je preporuka bila da se na razini škole koristi jedna odabrana platforma.

Za potrebe provedbe nastave na daljinu CARnet je na mrežnoj stranici <https://www.carnet.hr/udaljenoucenje/> objavio pregled rješenja, dostupnih CARnet-ovih usluga i alata kojima korisnici mogu pristupiti svojim elektroničkim identitetom u sustavu AAI@EduHr. **Nastavnici, učitelji i učenici sve navedene usluge i alate mogu koristiti besplatno**, a kao pomoć pri korištenju dostupne su im i brojne pisane i video upute.

Škole su birale između platforme *Microsoft Office 365*, *MS Teams* i *MS Yammer*, zatim CARnet-ovog sustava za udaljeno učenje *Loomen* kao i tada uspostavljene platforme *Google G Suite for Education* s alatom *Google Classroom*.

Učiteljima su na raspolaganju bili i ostali alati s platforme Office 365 poput *OneNote Class Notebook*, *Outlook* i sl. te videokonferencijski alati - *Cisco Webex Meetings*, *Adobe Connect*, *Google Hangouts*. Videokonferencije je moguće održavati i u sklopu sustava *MS Teams*, pa su neki nastavnici koristili i tu mogućnost.

Nastavnicima su na raspolaganju bili i razni digitalni obrazovni sadržaji dostupni na **Edutoriju** (<https://edutorij.e-skole.hr/share/page/home-page>), portalu **e-Lektire** (<https://tesla.carnet.hr/>), **Portalu za udaljeno učenje Nikola Tesla** (<https://tesla.carnet.hr/>) i portalu video sadržaja **CARnet Meduza** (<https://meduza.carnet.hr/>).

U periodu kada se u RH provodila nastava na daljinu broj korisnika aplikacije *Microsoft Teams* u sustavu Office 365 skočio je s prosječnih 4 000 u siječnju i veljači 2020. na 178 500 korisnika u ožujku. U istom razdoblju, broj korisnika društvene mreže *Yammer* porastao je s prosječnih 11 000 korisnika na 183 144 korisnika.

Novu uslugu *Google G Suite for Education* u svibnju i lipnju je koristilo oko 57 400 korisnika. Aplikaciju *Google Classroom* je u istom periodu prosječno koristilo oko 40 000 korisnika.

U sustavu *Loomen*, u ožujku 2020. bilo je preko 50 000 jedinstvenih korisnika više u odnosu na ožujak 2019. godine, što je gotovo 87% jedinstvenih korisnika više. U travnju 2020. bilo je 33 660 jedinstvenih korisnika više u odnosu na travanj 2019., tj. 64% jedinstvenih korisnika više. Kako bi se korisnicima omogućilo nesmetano korištenje *Loomen*-a u nastavi, sustav je dobio još dvije odvojene inačice - *Loomen2*, namijenjen nastavi za osnovne škole te *Loomen3*, namijenjen nastavi srednjih škola, na koje su korisnici upućivani nakon što su kapaciteti temeljnog *Loomen* sustava nadmašeni. U *Loomenu2* krajem prošle školske godine tako je bilo ukupno 9 060 korisnika i 447 tečajeva, a u *Loomenu3* 15 319 korisnika i 1 090 tečajeva.

Za pristup navedenim (i brojnim drugim) uslugama u sustavu odgoja i obrazovanja potrebno je korištenje elektroničkog identiteta iz sustava AAI@EduHr, čiji su se kapaciteti također pokazali ograničenima s prelaskom cijelog obrazovnog sustava u online okruženje te su prvih tjedana online nastave bili jednim od uzroka periodičke nemogućnosti prijave korisnika u pojedine usluge. O AAI@EduHr sustavu brine Sveučilišni računski centar Srce, čiji je zadatak bio optimizirati njegove kapacitete.

Iz navedenog je jasno kako je korištenje svih sustava značajno povećano što je ujedno značilo i veće opterećenje infrastrukture te korisničke podrške u CARnet-u.

Korisničku podršku pružao je CARnet-ov helpdesk **putem telefona** na broj 01 6661 555 te maila **helpdesk@carnet.hr**, svakim danom od 8 do 22 sata. U periodima većeg opterećenja helpdesk je na mailove odgovarao od 0 do 24.

Od ožujka do lipnja 2020. odgovoreno je na preko 20 000 upita vezano uz udaljeno učenje te gotovo 100 000 upita vezanih uz ostale CARnet-ove usluge za škole koje su se počele pojačano koristiti radi nastave na daljinu, poput maila, webova škola, elektroničkih identiteta i sl.

Uvođenje i provođenje nastave na daljinu bio je velik izazov koji su škole savladale te započele digitalnu transformaciju. Tijekom provedbe online nastave CARnet je s grupom od 11 nastavnika i ravnatelja iz škola diljem Hrvatske provodio **akcijsko istraživanje** putem kojeg se pratilo provođenje online nastave, a nakon završetka nastavne godine CARnet je proveo **istraživanje o nastavi na daljinu** putem upitnika za ravnatelje, nastavnike i roditelje te aktivno radi na preporukama i pripremama edukacija. CARnet će nastaviti školama osiguravati potrebne alate, i informacije te pružati korisničku podršku za nastavu na daljinu, a odluku o njihovom korištenju donose škole na temelju analize potreba svoje škole, zaposlenika i učenika.

Iako na raspolaganju imaju brojne CARnet-ove usluge, **nastavnici i učitelji** u konačnici, **su autonomni u organizaciji nastavnoga sata i kako će izgledati njihova online nastava i putem koje će je aplikacije održati**, ovisno o dobi učenika, predmetu, pedagoškom pristupu i

potrebama škole. Pritom je izuzetno važno imati na umu perspektivu učenika koji se tijekom nastave online moraju sami snaći u različitim platformama i alatima koje nastavnici i škole koriste za provođenje nastave, a potom i u samoregulaciji vlastitog učenja bez izravne prisutnosti nastavnika, što je osobito teško mlađim učenicima, a izazovno je i starijima.

CARnet će u istom obujmu pružati podršku svojim korisnicima i u narednom periodu.

AGENCIJA ZA MOBILNOST I EU PROGRAME

Agencija za mobilnost i programe EU kao javna ustanova u sustavu Ministarstva djeluje u području znanosti, obrazovanja i mladih. Svojim aktivnostima pruža potporu odgojno-obrazovnim ustanovama u RH promicanjem i provođenjem niza EU programa u području obrazovanja od kojih je najvažnije spomenuti *Erasmus+*.

Tijekom razdoblja provođenja nastave na daljinu koja je počela 16. ožujka 2020. AMPEU je putem inicijative *eTwinning* pružala stalnu potporu odgojno-obrazovnim djelatnicima u RH, a *eTwinning* je usporedno promoviran kao alternativna platforma za učenje i poučavanje.

Nacionalna služba za potporu *eTwinningu Hrvatska* pri Agenciji inicirala je otvaranje ***eTwinning HR_ambasadori*** *eTwinningLive* grupe 13. ožujka 2020. godine. Grupa sadrži upute za korištenje digitalnih platformi, radne materijale, web alate, projekte, video materijale na hrvatskom i engleskom jeziku, kronologiju događanja tijekom učenja i poučavanja na daljinu u Hrvatskoj te sve ostale relevantne materijale Ministarstva.

Na portalima AMPEU redovito su objavljivanje priče korisnika *Erasmus+* programa i *eTwinninga* koji su predstavili svoja iskustva u provođenju nastave na daljinu i time pomagali i motivirali ostale učitelje i nastavnike.

eTwinning ambasadori održali su 42 webinar i 2 twitter chata na kojem se sudjelovalo gotovo 2 500 osoba. Teme webinar bile su web alati, vrednovanje (naučenoga) te zadnji u nizu na temu mentalnog zdravlja. Snimke webinar dostupne su na *Youtube* kanalu *eTwinning Hrvatska* AMPEU i u grupi ***eTwinning HR_ambasadori***.

U školskoj godini 2020/2021. AMPEU je spremna nastaviti pružati potporu svim odgojno-obrazovnim djelatnicima u dijelu pripreme i korištenja IKT alata i materijala za uspješno provođenje nastave na daljinu.

Reference: poveznice u tekstu

Završna riječ

Ministarstvo zahvaljuje svima onima koji su na bilo koji način pridonijeli izradi ovih preporuka. Na osobit način zahvaljujemo članovima [Radne skupine](#) koja je predložila mjere koje su razrađene u dokumentu HZJZ-a [Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 vezano za rad predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola u školskoj godini 2020./2021.](#)

Jednako tako, zahvaljujemo agencijama iz sustava odgoja i obrazovanja (AZOO, ASOO, NCVVO, AMPEU, CARNet,) odgojno-obrazovnim djelatnicima i socijalnim partnerima, osnivačima odgojno-obrazovnih ustava i djelatnicima HZJZ, jer su svojim kritičkim promišljanjima i sugestijama pridonijeli kvaliteti i poboljšanju ovog dokumenta, kao i senzibiliziranju i stvaranju široke društvene klime o važnosti odgoja i obrazovanja kao kamena temeljca i generatora ljudskih potencijala, ključnog za razvoj društva, gospodarstva, te osobni razvoj svakog građanina.

Cilj izrade Preporuka je osiguravanje što sigurnih uvjeta izvođenja odgojno-obrazovnog rada u vrtićima i školama uz uvažavanje specifičnosti obzirom na dob djece i učenika, kao i uvažavanje različitih uvjeta za rad u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Riječ je o otvorenom dokumentu podložnom poboljšanjima. Vjerujem da ravnatelji, odgojno-obrazovni radnici i osnivači u njemu pronaći odgovor na većinu pitanja. Ona koja ostanu otvorena rješavat ćemo kroz dijalog, međusobno uvažavanje i otvorenu komunikaciju.